

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 3.7.2001
COM(2001) 341 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ SAPARD – Έτος 2000

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ SAPARD – Έτος 2000

Συνοπτική παρουσίαση

Πρόκειται για την πρώτη έκθεση που εκπονεί η Επιτροπή σχετικά με το ειδικό πρόγραμμα ένταξης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, SAPARD.

Χρησιμοποιώντας χρηματοδοτική στήριξη από τον κοινοτικό προϋπολογισμό ύψους άνω του μισού δισεκατομμυρίου ευρώ ετησίως για την περίοδο 2000 έως 2006, το SAPARD έχει στόχο να βοηθήσει 10 υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στην επίτευξη διαρθρωτικών βελτιώσεων στο γεωργικό και αγροτικό τους περιβάλλον. Εκτός από την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, προγράμματα για τη βελτίωση της μεταποίησης, της εμπορίας και της ποιότητας των προϊόντων είναι επιλέξιμα για λήψη στήριξης, όπως και πιο γενικά μέτρα για την αγροτική ανάπτυξη.

Η στήριξη στο πλαίσιο του SAPARD πρέπει να χορηγείται βάσει ενός ενιαίου προγράμματος για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη για κάθε υποψήφια χώρα. Το περιεχόμενο κάθε προγράμματος αντανακλά τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί από τις εθνικές αρχές, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες των χωρών τους, εντός των ορίων που τίθενται στο βασικό κανονισμό του Συμβουλίου.

Τα προγράμματα SAPARD μπορούν σε μεγάλο βαθμό να συγκριθούν με τα προγράμματα των κρατών μελών για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη. Η διαδικασία του προγραμματισμού ήταν εντελώς νέα για τις διοικήσεις των υποψηφίων χωρών που έπρεπε να καταρτίσουν τα εν λόγω προγράμματα. Ωστόσο, τα προγράμματα και για τις 10 χώρες ήταν έτοιμα και έλαβαν την έγκριση της Επιτροπής το φθινόπωρο του 2000.

Μία άλλη επίπτωση που απορρέει από την προσέγγιση προγραμματισμού με το SAPARD, είναι ότι, σε αντίθεση με τα άλλα προενταξιακά μέσα PHARE και ISPA, όπου η Επιτροπή διαχειρίζεται τουλάχιστον κάποια βασικά σημεία, στο SAPARD η Επιτροπή δεν συμμετέχει σε κανένα τέτοιο βασικό σημείο, ούτε καν στην επιλογή των σχεδίων. Για το SAPARD επελέγη μια εναλλακτική προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία οι εθνικές αρχές των υποψηφίων χωρών αναλαμβάνουν την πλήρη ευθύνη μέσω μιας πλήρως «αποκεντρωμένης διαχείρισης». Αυτό έγινε προκειμένου να επιτραπεί η επίτευξη των θεμελιωδών στόχων του μέσου SAPARD. Ο ένας στόχος είναι η πραγματοποίηση πολυάριθμων σχεδίων μικρής κλίμακας, κατ' αρχήν στο σύνολο των αγροτικών περιοχών κάθε χώρας, και ο άλλος αφορά τη δημιουργία δομών που θα είναι επίσης σε θέση να εφαρμόσουν το κοινοτικό κεκτημένο κατά την ένταξη. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή απαιτούσε την ολοκλήρωση δύο διαδικασιών πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης.

Η πρώτη διαδικασία ήταν ουσιαστικά ρυθμιστική. Η διαδικασία αυτή ήταν απαραίτητη γιατί καμία κοινοτική νομοθεσία δεν είναι δεσμευτική για τις υποψήφιες χώρες. Εφόσον εμπλέκονται κοινοτικά κεφάλαια, έπρεπε να γίνουν διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες σχετικά με μια κατάλληλη σειρά διατάξεων για όλες τις πλευρές που σχετίζονται με την ορθή χρήση, τον έλεγχο και την ευθύνη των κεφαλαίων και, έπειτα, οι εν λόγω διατάξεις έπρεπε να καταγραφούν σε διμερείς διεθνείς συμφωνίες με τις εν λόγω χώρες. Έως το τέλος

του φθινοπώρου, είχαν ολοκληρωθεί οι διαπραγματεύσεις αυτές. Αυτό κατέστησε δυνατή την έναρξη της διαδικασίας υπογραφής των συμφωνιών με τις διάφορες χώρες ήδη πριν από το τέλος του χρόνου.

Η άλλη διαδικασία απαιτούσε τη δημιουργία, σε κάθε υποψήφια χώρα, ενός οργανισμού ικανού να εφαρμόσει το SAPARD με τρόπο σύμφωνο με τις νομικές διατάξεις που είχαν συμφωνηθεί κατά τις διαπραγματεύσεις. Έως το τέλος του 2000, οι υποψήφιες χώρες είχαν φέρει εις πέρας ένα σημαντικό μέρος του έργου που απαιτείται για τη δημιουργία των οργανισμών SAPARD στην επικράτειά τους. Ωστόσο, καμία υποψήφια χώρα δεν διέθετε έναν οργανισμό SAPARD έτοιμο να λάβει κεφάλαια, και έτσι, μέχρι το τέλος του χρόνου, δεν κατέστη δυνατή η μεταφορά κοινοτικών κονδυλίων στο πλαίσιο του SAPARD σε καμία υποψήφια χώρα.

Η παρούσα έκθεση καταγράφει λεπτομερώς το έργο που πραγματοποιήθηκε κατά το 2000. Περιγράφει επίσης ορισμένες εξελίξεις που έλαβαν χώρα το 2001 και συνδέονται στενά με το έργο αυτό, όπως η παρατήρηση ότι δύο υποψήφιες χώρες έχουν πλέον λάβει κοινοτικά κεφάλαια στο πλαίσιο του SAPARD και ότι άλλες σημειώνουν σημαντική πρόοδο.

Οι αναγνώστες αυτής της έκθεσης καλούνται να λάβουν υπόψη ότι στο μέσο SAPARD εμπλέκονται κοινοτικοί δημοσιονομικοί πόροι. Η ευθύνη για τη χρήση τους είναι ζωτικής σημασίας. Το SAPARD αποτελεί επίσης μια άσκηση στην πρακτική δημιουργία θεσμών, μέσω της οποίας, σε κάθε υποψήφια χώρα δημιουργούνται οργανισμοί στους οποίους ανατίθενται σημαντικές ευθύνες διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης και της ευθύνης για τους πόρους αυτούς. Η σημασία του έργου αυτού θα είναι ανεκτίμητη μόλις οι χώρες γίνουν κράτη μέλη. Πρόκειται ωστόσο για μεγάλο έργο, καθώς είναι η πρώτη φορά που όλες οι υποψήφιες χώρες έρχονται αντιμέτωπες με την έννοια και την πρακτική της χορήγησης δημόσιου χρήματος για τη στήριξη του μεγάλου αριθμού των επενδύσεων που προβλέπονται στο SAPARD.

Γενικά, κατά τη διάρκεια του 2000, οι υποψήφιες χώρες σημείωσαν αξιόλογη πρόοδο στον τομέα, της δημιουργίας συστημάτων ικανών να διαχειριστούν ορθά το μέσο SAPARD. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τις τεράστιες προσπάθειες που καταβάλλουν πολλοί άνθρωποι σε όλες τις υποψήφιες χώρες και τη συνεχή, αφοσιωμένη και επίπονη εργασία τους στην προετοιμασία τους ώστε να τεθεί σε εφαρμογή το SAPARD, παρότι σε ορισμένες περιπτώσεις είναι πιθανό οι προσπάθειες αυτές να μην είναι αρκετές ώστε να επιτρέψουν τη διάθεση κεφαλαίων SAPARD πριν από το τέλος του 2001.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1268/1999 του Συμβουλίου, ο οποίος στο εξής αποκαλείται "Κανονισμός SAPARD"¹, ορίζει ότι η Επιτροπή εκπονεί ετήσια έκθεση. Η έκθεση πρέπει να καλύπτει τα θέματα που αφορούν στην στήριξη που έχει χορηγηθεί και την πρόοδο που έχει σημειωθεί προς την επίτευξη των στόχων που τίθενται στο άρθρο 1 του εν λόγω κανονισμού. Πρέπει να υποβάλλεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών.

Ο κανονισμός SAPARD εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2000. Έως το τέλος του 2000, παρότι δεν έχει χορηγηθεί ακόμη στήριξη όσον αφορά δαπάνες στο πλαίσιο του κανονισμού, έχει ολοκληρωθεί σημαντικός όγκος εργασίας για την προετοιμασία της εφαρμογής του στις υποψήφιες χώρες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κρίνει ότι τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή για να υποβάλλει μια έκθεση για το 2000. Ωστόσο, καθώς πρόκειται για την πρώτη της έκθεση, δεν περιορίζεται στο 2000 αλλά καλύπτει και κάποια γεγονότα πριν από αυτό το έτος. Περιλαμβάνει επίσης εξελίξεις που σημειώθηκαν στις αρχές του 2001 στις περιπτώσεις όπου η διακοπή της παρουσίας στο τέλος του 2000 θα είχε ως αποτέλεσμα να μην μπορεί ο αναγνώστης να μη σχηματίσει ολοκληρωμένη εικόνα. Ωστόσο, η Επιτροπή σκοπεύει να καλύψει ολόκληρο το έτος αυτό με την έκθεση για το 2001.

2. ΓΕΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

2.1. Προενταξιακή πολιτική στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000

Με την υιοθέτηση του Προγράμματος Δράσης 2000, θεσπίστηκε μια νέα στρατηγική για τη διεύρυνση. Ο στόχος ήταν η διαδοχική έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τις υποψήφιες χώρες εφόσον πληρούν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης². Εξάλλου, η προενταξιακή στρατηγική ενισχύθηκε με την καθιέρωση των εταιρικών σχέσεων προσχώρησης και μια σημαντική αύξηση της προενταξιακής ενίσχυσης μέσω της δημιουργίας δύο μέσων, του SAPARD και του ISPA (μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών). Επιπλέον, η στρατηγική περιείχε την πρόταση να χρησιμοποιηθούν τα προενταξιακά μέσα για την εισαγωγή των υποψήφιων χωρών στις διαδικασίες διαχείρισης προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων. Αρχής γενομένης το 2000, η προενταξιακή ενίσχυση που διατίθεται στο κοινοτικό προϋπολογισμό υπερδιπλασιάστηκε και έφτασε συνολικά τα 3,174 εκατομμύρια ευρώ ετησίως (τιμές 2000), τα οποία κατανέμονται ως εξής: PHARE 1,587 εκατομμύρια ευρώ, ISPA 1,058 εκατομμύρια ευρώ και SAPARD 529 εκατομμύρια ευρώ.

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο, ΕΕ L 161, 26.6.1999, σ. 87.

² Πρόγραμμα Δράσης 2000 – Για μια ισχυρότερη και διευρυμένη Ευρώπη, COM(97) 2000 της 15ης Ιουλίου 1997.

2.2. Το μέσο SAPARD – προτεραιότητες και εφαρμογή

Οι βασικές προτεραιότητες του SAPARD, όπως ορίζονται στον κανονισμό SAPARD, είναι η συμβολή στην εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου σχετικά με την κοινή γεωργική πολιτική και τις σχετικές πολιτικές και η επίλυση προβλημάτων που αποτελούν προτεραιότητα καθώς και ειδικών προβλημάτων για τη βιώσιμη προσαρμογή του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών στις υποψήφιες χώρες. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, το SAPARD, σε αντίθεση με τα PHARE και ISPA, ορίζει ειδικά ότι κάθε κράτος μέλος πρέπει να καταρτίσει ένα αναπτυξιακό σχέδιο σύμφωνα με τις αρχές της προσέγγισης προγραμματισμού που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Το σχέδιο μπορεί να περιλαμβάνει έως 15 μέτρα τα οποία ορίζονται στον κανονισμό SAPARD. Πολλά μοιάζουν με εκείνα που διατίθενται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο των κοινοτικών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης, ενώ ένας μικρός αριθμός από αυτά αποσκοπεί στην ενίσχυση της ικανότητας εφαρμογής του κοινοτικού κεκτημένου, όπως η βελτίωση των διαρθρώσεων για ποιοτικούς, κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους, η σύσταση ομάδων παραγωγών και η κατάρτιση κτηματολογίων.

Η εφαρμογή του προγράμματος SAPARD βασίζεται σε δύο θεμελιώδεις αρχές:

- ανάπτυξη για κάθε υποψήφια χώρα ενός προγράμματος για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη που θα καλύπτει την περίοδο 2000-2006 επί τη βάση των αρχών που εφαρμόζονται σύμφωνα με τα διαρθρωτικά ταμεία,
- ανάθεση της διαχείρισης στις υποψήφιες χώρες σε μια πλήρως αποκεντρωμένη βάση με εκ των υστέρων έλεγχο από την Επιτροπή βάσει των αρχών διαχείρισης των οικονομικών του Τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ.

Το SAPARD βοηθά τις υποψήφιες χώρες να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία στις διαδικασίες και τις αρχές του συστήματος που λειτουργεί για τον προγραμματισμό της αγροτικής ανάπτυξης στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων στα κράτη μέλη, επιβάλλοντας τους ακόλουθους βασικούς κανόνες:

- το σχέδιο πρέπει να προετοιμάζεται από τις αρμόδιες αρχές και να υποβάλλεται από την υποψήφια χώρα μόνο κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες αρχές και τους αρμόδιους οργανισμούς σε ενδεδειγμένο επίπεδο. Αυτό προωθεί τις αρχές συνεργασίας/διαβούλευσης, οι οποίες είναι βασικές στο σύστημα των διαρθρωτικών ταμείων αλλά πρωτοποριακές για χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης,
- τα σχέδια πρέπει να υποβάλλονται για γνωμοδότηση στην επιτροπή γεωργικών διαρθρώσεων και αγροτικής ανάπτυξης (επιτροπή STAR) των κρατών μελών (η οποία συστάθηκε δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999³). Αυτό δίνει στις υποψήφιες χώρες άμεση εμπειρία για την άμεση συμμετοχή των κρατών μελών στις προτάσεις χρηματοδότησης,
- τα εγκεκριμένα προγράμματα είναι πολυετή. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στις υποψήφιες χώρες να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία στη διαχείριση της

³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία, ΕΕ L 161, 26.6.1999, σ. 1.

προόδου ενός προγράμματος και στην ανάλυση και την πρόταση ρυθμίσεων όπου απαιτούνται. Για να επιτευχθεί αυτό με αποτελεσματικό τρόπο, αποκτούν πρακτική εμπειρία στη δημιουργία συστημάτων πληροφόρησης για θέματα διαχείρισης: συλλογή στατιστικών στοιχείων, εκπόνηση ετησίων εκθέσεων για το πρόγραμμα και συγκέντρωση άλλων σχετικών πληροφοριών,

- η υποχρέωση δημιουργίας μιας επιτροπής παρακολούθησης προωθεί την ιδέα της συνεχούς διαβούλευσης και της συμμετοχής των σχετικών εταίρων. Προσφέρει πρακτική εμπειρία στον καθορισμό και τη λειτουργία δεικτών παρακολούθησης,
- η υποχρέωση διενέργειας εκ των προτέρων και ενδιάμεσων εκτιμήσεων των προγραμμάτων δίνει στις υποψήφιες χώρες σχετική πρακτική εμπειρία.

Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 του Συμβουλίου, ο οποίος στο εξής αποκαλείται «κανονισμός για το συντονισμό»⁴, θέτει τις προβλέψεις για την ανάθεση της διαχείρισης, βάσει μιας κατά περίπτωση ανάλυσης, σε φορείς σε κάθε υποψήφια χώρα.

Η ανάθεση της διαχείρισης της ενίσχυσης SAPARD:

- παρέχει στις υποψήφιες χώρες πρακτική εμπειρία στη δημιουργία χρηματοδοτικών δομών και συστημάτων ελέγχου παρόμοιων με εκείνα που χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη. Η σύσταση ενός οργανισμού πληρωμής βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων απαιτείται τόσο για τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από το Τμήμα Εγγυήσεων⁵ όσο και για τα συστήματα των διαρθρωτικών ταμείων⁶. Οι λογαριασμοί πρέπει να πιστοποιούνται ανεξάρτητα. Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση σαφώς προσδιορισμένων ευθυνών, διαφάνειας των δραστηριοτήτων και ορθής χρηματοδοτικής διαχείρισης της κοινοτικής ενίσχυσης,
- επιτρέπει στην υποψήφια χώρα να αποκτήσει άμεση εμπειρία στον τομέα της εκκαθάρισης λογαριασμών από την Επιτροπή και για των λογιστικών ελέγχων εκκαθάρισης που χρησιμοποιούνται για το Ταμείο Εγγυήσεων στα κράτη μέλη,
- παρέχει πρακτική εμπειρία στην αναφορά παρατυπιών στην Επιτροπή,
- παρέχει πρακτική εμπειρία στη διαχείριση της αρχικής προκαταβολής και στην υποβολή στην Επιτροπή τριμηνιαίων αιτήσεων πληρωμών σε σχέση με τις δαπάνες που προκύπτουν. Αυτό βασίζεται στο σύστημα που αφορά τα διαρθρωτικά ταμεία στα κράτη μέλη,
- απαιτεί από την υποψήφια χώρα να αναλαμβάνει την ευθύνη για τις δαπάνες.

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 σχετικά με τον συντονισμό της βοήθειας προς τις υποψήφιες χώρες στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3906/89, ΕΕ L 161, 26.6.1999, σ. 68.

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1663/95 της Επιτροπής της 7ης Ιουλίου 1995 για τη θέσπιση λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 729/70 του Συμβουλίου όσον αφορά τη διαδικασία για την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων, ΕΕ L 158, 8.7.1995, σ. 6.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 438/2001 της Επιτροπής, της 2ας Μαρτίου 2001, για θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου όσον αφορά τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών Ταμείων, ΕΕ L 63, 3.3.2001, σ. 21.

3. ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο κανονισμός SAPARD απαιτεί από την Επιτροπή να θεσπίσει λεπτομερείς κανόνες για την εφαρμογή του. Η πρώτη νομοθετική πρωτοβουλία ήταν η κατανομή των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων σε κάθε υποψήφια χώρα. Οι κατανομές αυτές ορίζονται στην απόφαση 1999/595/EK⁷ της Επιτροπής, όπως επιτάσσει η Επιτροπή σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 7 του κανονισμού SAPARD. Οι κανόνες που αφορούν στα χρηματοδοτικά ζητήματα καθορίστηκαν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 της Επιτροπής⁸. Αυτή η πράξη απαιτούσε διαβούλευση των κρατών μελών μέσω της Επιτροπής του ΕΓΤΠΕ (η οποία ιδρύθηκε δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1258/1999⁹). Για άλλα ζητήματα, όπως οι λεπτομερείς κανόνες για τα μέτρα στα προγράμματα, απαιτήθηκε επίσης η διαβούλευση με τα κράτη μέλη με τη συμμετοχή της επιτροπής STAR. Οι κανόνες που εγκρίθηκαν, περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 της Επιτροπής¹⁰.

Κατά τη διάρκεια της εξέτασης των σχεδίων που υποβλήθηκαν από τις υποψήφιες χώρες στις αρχές του καλοκαιριού του 2000, κατέστη προφανές ότι ορισμένα ζητήματα που σχετίζονταν με τον κανονισμό SAPARD απαιτούσαν τη λήψη περαιτέρω νομοθετικών πρωτοβουλιών από την Επιτροπή, συμπληρωματικών εκείνων που προβλέπονταν από τον εν λόγω κανονισμό. Αυτές οι πρωτοβουλίες εντάχθηκαν ως τροποποιήσεις στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2579/1999 της Επιτροπής μέσω του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 (ΕΚ) της Επιτροπής¹¹.

3.1. Απόφαση 1999/595/EK της Επιτροπής για την ενδεικτική κατανομή της ετήσιας κοινοτικής χρηματοδοτικής χορήγησης ανά δικαιούχο χώρα

Το άρθρο 11 του κανονισμού SAPARD ορίζει ότι η Επιτροπή κατανέμει τους διαθέσιμους πόρους στις υποψήφιες χώρες και ανακοινώνει την απόφασή της σε κάθε μία εξ αυτών. Η παράγραφος 3 του άρθρου 7 του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι η χρηματοδοτική χορήγηση πρέπει να βασίζεται στο γεωργικό πληθυσμό, στη γεωργική έκταση, στο κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραστική δύναμη και στην ειδική εδαφική κατάσταση.

Η ενδεικτική κατανομή ανά δικαιούχο χώρα του ανώτατου ποσού της ετήσιας κοινοτικής χρηματοδοτικής χορήγησης ορίστηκε στο παράρτημα της απόφασης 1999/595/EK της 20ής Ιουλίου 1999. Τα ποσά, εκφραζόμενα σε σταθερές τιμές

⁷ Απόφαση της Επιτροπής 1999/595/EK της 20 Ιουλίου 1999 για την ενδεικτική κατανομή της ετήσιας κοινοτικής χρηματοδοτικής χορήγησης για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, ΕΕ L 226, 27.8.1999, σ. 23.

⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 της 7ης Ιουνίου 2000 για τον καθορισμό των χρηματοδοτικών κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου (βλ. υποσημείωση 1), ΕΕ L 253, 7.10.2000, σ. 5.

⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1258/1999 του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 1999 περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής, ΕΕ L 160, 26.6.1999, σ. 103.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 της Επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1999, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο, ΕΕ L 331, 23.12.1999, σ. 51.

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 της Επιτροπής της 24ης Οκτωβρίου 2000, που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 (βλ. υποσημείωση 10), ΕΕ L 272, 25.10.2000, σ. 13.

1999, παρουσιάζονται στον κάτωθι πίνακα. Η Επιτροπή θεώρησε ότι, παρότι και τα τέσσερα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 11 του κανονισμού SAPARD ήταν σημαντικά, δεν θα ήταν σωστό να δοθεί η ίδια βαρύτητα σε κάθε ένα από αυτά. Έτσι, το 90% της συνολικής κατανομής υπολογίστηκε λαμβάνοντας υπόψη τη γεωργική έκταση κατά 65%, και τον γεωργικό πληθυσμό κατά 35%. Τα ποσά που προέκυψαν, προσαρμόστηκαν με την απόκλιση του ΑΕγχΠ κάθε χώρας από το μέσο όρο του ΑΕγχΠ και των 10 χωρών (εκφραζόμενο σε αγοραστική δύναμη). Η κατανομή του υπόλοιπου 10% βασίστηκε στην ειδική εδαφική κατάσταση. Αυτή προσδιορίστηκε λαμβάνοντας υπόψη το μήκος των χερσαίων συνόρων κάθε χώρας με τρίτες χώρες (συμπεριλαμβανομένων και των χωρών που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του SAPARD), και 20% του μήκους των ακτών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΜΕΓΙΣΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΟΣΟΥ ΣΕ ΤΙΜΕΣ 1999

Χώρα	Ποσό (σε ευρώ)
Ουγγαρία	38 054 000
Λεττονία	21 848 000
Σλοβενία	6 337 000
Βουλγαρία	52 124 000
Τσεχική Δημοκρατία	22 063 000
Λιθουανία	29 829 000
Σλοβακία	18 289 000
Πολωνία	168 683 000
Εσθονία	12 137 000
Ρουμανία	150 636 000
ΣΥΝΟΛΟ	520 000 000

3.2. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 για τους κανόνες διαχείρισης των προγραμμάτων

Μετά τη γνωμοδότηση της επιτροπής STAR, η Επιτροπή ενέκρινε στις 22 Δεκεμβρίου 1999 τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του SAPARD.

Σε γενικές γραμμές, ο κανονισμός ακολουθεί τις διατάξεις σχετικά με την κοινοτική ενίσχυση για την αγροτική ανάπτυξη στα κράτη μέλη, όπως ορίζονται στον

κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1257/1999¹² του Συμβουλίου και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1750/1999 της Επιτροπής¹³.

Η ειδική κατάσταση και οι ανάγκες προτεραιότητας των υποψήφιων χωρών δημιουργούν μια κατάσταση όπου, ορισμένα μέτρα που σήμερα είναι επιλέξιμα σε κράτη μέλη, δεν είναι επιλέξιμα σύμφωνα με το SAPARD. Συνεπώς, μέτρα για την εγκαίνιαση των νέων σε ηλικία γεωργών, την πρόωρη συνταξιοδότηση και τις μειονεκτικές περιοχές δεν μπορούν να εφαρμοστούν δυνάμει του SAPARD.

Στα σημεία όπου υπάρχουν διαφορές σε σύγκριση με τα κράτη μέλη, ο κανονισμός καθορίζει ορισμένες προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση, π.χ.:

- **Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις:** οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις πρέπει να πληρούν τις εθνικές ελάχιστες προϋποθέσεις σχετικά με το περιβάλλον, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων τη στιγμή κατά την οποία λαμβάνεται η απόφαση για την παροχή στήριξης. Στις περιπτώσεις που έχουν πρόσφατα θεσπιστεί συναφείς με τα ζητήματα αυτά ελάχιστες προϋποθέσεις σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες απαιτούνται σύμφωνα με το *κεκτημένο*, οι εκμεταλλεύσεις πρέπει να πληρούν τις εν λόγω προϋποθέσεις μέχρι το πέρας της υλοποίησης της επένδυσης.
- **Βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων:** επειδή δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο προενταξιακό χρηματοδοτικό μέσο για τα αλιευτικά προϊόντα, η στήριξη της μεταποίησης και της εμπορίας των αλιευτικών προϊόντων καλύπτεται από τον εν λόγω κανονισμό και έτσι διαφέρει από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 για τα κράτη μέλη. Οι προς στήριξη πρώτες ύλες πρέπει να είναι καταγωγής των υποψήφιων χωρών ή της Κοινότητας (αργότερα τροποποιήθηκε ώστε να συμπεριληφθούν και οι πρώτες ύλες από τρίτες χώρες, βλ. επίσης σημείο 3.3).
- **Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα:** καθώς οι ενέργειες αυτές έχουν στόχο την απόκτηση πρακτικής εμπειρίας στην εφαρμογή γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων τόσο σε διοικητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο αγροτικών εκμεταλλεύσεων, αφορούν μόνο ενέργειες σε πιλοτικό επίπεδο, πράγμα που δεν συμβαίνει για τα κράτη μέλη.
- **Ομάδες παραγωγών:** το μέτρο αυτό δεν υπάρχει για τα κράτη μέλη στη σημερινή περίοδο προγραμματισμού¹⁴. Ωστόσο, λόγω των ειδικών αναγκών των υποψήφιων χωρών, περιλαμβάνεται στον κανονισμό SAPARD.
- **Δασοκομία:** οι υποψήφιες χώρες μπορούν να επωφεληθούν αυτού του μέτρου σε βάση παρόμοια με αυτή για τα κράτη μέλη, με την εξαίρεση της

¹² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών, ΕΕ L160, 26.6.1999, σ. 80.

¹³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1750/1999 της Επιτροπής της 23ης Ιουλίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 του Συμβουλίου (βλ. υποσημείωση 12), ΕΕ L 214, 13.8.1999, σ. 31.

¹⁴ Ωστόσο, δυνάμει ορισμένων κανονισμών της Επιτροπής για την κοινή οργάνωση των αγορών, είναι δυνατή η χορήγηση ενίσχυσης σε ομάδες παραγωγών.

αποκατάστασης του δασοκομικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και πυρκαγιές. Επιπλέον, για τη δάσωση γεωργικών εκτάσεων δεν είναι επιλέξιμη στο πλαίσιο του SAPARD η ετήσια πριμοδότηση ανά εκτάριο για την κάλυψη της απώλειας εισοδήματος (η οποία επιτρέπεται για τα κράτη μέλη).

Ο κανονισμός καλύπτει επίσης κάποια ζητήματα που αφορούν την επιλεξιμότητα των δαπανών, τη δημιουργία μιας αρχής διαχείρισης, απαιτήσεις για δείκτες παρακολούθησης για τις ετήσιες και τελικές εκθέσεις και για την εκτίμηση των προγραμμάτων. Ορίζει επίσης ότι θα καθοριστούν με διμερείς συμφωνίες μεταξύ της Επιτροπής και κάθε μίας υποψήφιας χώρας λεπτομερείς προϋποθέσεις για τη χορήγηση ενίσχυσης.

3.3. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 της Επιτροπής που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2759/1999

Τα ζητήματα με τα οποία ασχολείται ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 αφορούν κυρίως στο άρθρο 8 του κανονισμού SAPARD. Το εν λόγω άρθρο θέτει όρια στην κοινοτική στήριξη σε σχέση με τη δημόσια δαπάνη. Ασχολείται επίσης, εν μέρει, με την ένταση της ενίσχυσης. Αναφέρει τα εξής:

«Άρθρο 8, Ποσοστό της κοινοτικής συνδρομής

1. Η κοινοτική συνδρομή μπορεί να ανέρχεται στο 75% της συνολικής επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης.

Για τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 2 τελευταία περίπτωση και στο άρθρο 7 παράγραφος 4, η κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή μπορεί να ανέρχεται έως το 100% του συνολικού επιλέξιμου κόστους.

2. Για τις επενδύσεις που δημιουργούν έσοδα, η δημόσια ενίσχυση μπορεί να ανέρχεται έως το 50% του συνολικού επιλέξιμου κόστους, η δε κοινοτική συνδρομή μπορεί να ανέρχεται έως το 75%. Σε κάθε περίπτωση, η κοινοτική συνδρομή τηρεί τα ανώτατα όρια που έχουν καθοριστεί για τις κρατικές ενισχύσεις, όσον αφορά τα ποσοστά ενισχύσεων και τη σώρευση.

3. Η χρηματοδοτική στήριξη και οι πληρωμές εκφράζονται σε ευρώ».

Επισημάνθηκαν τρία προβλήματα στο άρθρο αυτό. Στα ζητήματα αυτά έπρεπε να δοθεί προσοχή, για να μην προκαλέσουν δυσκολίες σε διάφορες πρωτοβουλίες που προβλέπονταν στα σχέδια που υπέβαλαν οι υποψήφιες χώρες.

Πρώτον, ο ορισμός μιας «επένδυσης που δημιουργεί έσοδα». Το κείμενο της παραγράφου 2 του άρθρου 8 τουλάχιστον υπονοούσε ότι εάν η επένδυση δημιουργεί οποιοδήποτε κέρδος, είναι «επένδυση που δημιουργεί έσοδα». Η ένταση της ενίσχυσης γι' αυτές τις επενδύσεις δυνάμει του εν λόγω κανονισμού περιορίζεται σε ένα μέγιστο ποσοστό της τάξεως του 50% του συνολικού επιλέξιμου κόστους.

Ελλείπει περαιτέρω νομικής διευκρίνισης στις επενδύσεις που δημιουργούν έσοδα θα μπορούσε να συμπεριληφθεί, επί παραδείγματι, κάθε υποδομή για την οποία θεσπίζονται τέλη χρήσης, όπως κέντρα εμπορίας ή συστήματα υδροδότησης χωριών. Η επιλογή να μην επιβάλλονται τέλη χρήσης γι' αυτού του είδους τα σχέδια ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία εσόδων θα ήταν οικονομικά παράλογη (και στην

περίπτωση του παραδείγματος της υδροδότησης που αναφέρθηκε, θα μπορούσε να είναι αντίθετη και προς την κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική). Η αναφορά σε επενδύσεις που δημιουργούν έσοδα στον κανονισμό είχε επομένως, εν δυνάμει σοβαρές ανεπιθύμητες συνέπειες για ποικίλα μέτρα.

Κατά δεύτερο λόγο, υπάρχει το θέμα της αντιμετώπισης της έννοιας της δημόσιας ενίσχυσης όταν ο δικαιούχος ανήκει στον δημόσιο τομέα. Θα μπορούσε να έχει προκύψει μια ιδιόμορφη κατάσταση στο πλαίσιο του κανονισμού SAPARD στις περιπτώσεις που η επένδυση δημιουργεί έσοδα και ο δικαιούχος ανήκει στο δημόσιο τομέα.

Ο λόγος που συνέβη αυτό ήταν ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του κανονισμού SAPARD, η κοινοτική χορήγηση αποτελεί συνάρτηση της δημόσιας ενίσχυσης (όχι της δημόσιας δαπάνης όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου). Όταν ο δικαιούχος ανήκει στο δημόσιο τομέα είναι εύκολο να προσδιορίσει κανείς το επίπεδο της δημόσιας δαπάνης αλλά όχι το επίπεδο της δημόσιας ενίσχυσης.

Η ανεπιθύμητη εφαρμογή της διάταξης αυτής θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα άρνηση της συγχρηματοδότησης κάθε επένδυσης που δημιουργεί έσοδα όταν ο δικαιούχος ανήκει στον δημόσιο τομέα με το επιχείρημα ότι η δαπάνη είναι στο σύνολό της ενίσχυση και, ως εκ τούτου, υπερβαίνει το όριο του 50% του συνολικού επιλέξιμου κόστους που έχει θέσει το Συμβούλιο.

Τρίτον, η «δημόσια ενίσχυση» στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 αναφέρεται και σε ενίσχυση που χορηγείται ανεξάρτητα από το SAPARD; Για την αποφυγή παρανοήσεων, έπρεπε να γίνει κατανοητό εάν η «δημόσια ενίσχυση» αναφέρεται μόνο στη χορηγούμενη δύναμη του SAPARD ή και σε κάθε άλλη χορηγούμενη ανεξάρτητα από το μέσο αυτό. Το εν λόγω ζήτημα είχε σημαντικές πρακτικές επιπτώσεις, καθώς πολλά από τα σχέδια που υπέβαλαν οι υποψήφιοι χώρες, προέβλεπαν ένταση ενίσχυσης, αποκλειστικά και μόνο για τη στήριξη SAPARD, η οποία βρισκόταν ήδη στο όριο του 50% που θέτει ο κανονισμός SAPARD.

Η Επιτροπή εξέτασε τα ανωτέρω σημεία και συμπέρανε ότι έπρεπε να αντιμετωπιστούν στο σύνολό τους μέσω μιας νομοθετικής πρότασης. Η εν λόγω πρόταση όριζε τις επενδύσεις που δημιουργούν έσοδα ως το σύνολο των επενδύσεων πλην εκείνων που αφορούν υποδομές που δεν δημιουργούν σημαντικά καθαρά έσοδα. Ο ορισμός αυτός, ο οποίος βασίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία, αντιμετώπισε τα πρώτα δύο από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν ανωτέρω. Το τρίτο πρόβλημα αντιμετωπίστηκε ορίζοντας τη δημόσια ενίσχυση ως οποιαδήποτε ενίσχυση και όχι μόνο εκείνη που χορηγείται στο πλαίσιο του προγράμματος. Η πρόταση με αυτά τα στοιχεία υπεβλήθη στην επιτροπή STAR, μαζί με δύο άλλες ουσιαστικά τεχνικές προσαρμογές στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2759/1999. Η μια προσαρμογή αφορούσε την μεταποίηση των αλιευτικών προϊόντων, ώστε να επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης ακόμα και εάν οι πρώτες ύλες είναι καταγωγής τρίτων χωρών (όπως επιτρέπεται για τα κράτη μέλη)· η άλλη αφαίρεσε τον αποκλεισμό της ενίσχυσης για τον μεταχειρισμένο εξοπλισμό. Και τα δύο αυτά σημεία είχαν προσδιοριστεί με τον ίδιο τρόπο κατά τη διάρκεια εργασιών σχετιζομένων με τα σχέδια. Η πρόταση, η οποία έδινε οριστική λύση και στα πέντε προαναφερθέντα ζητήματα, εγκρίθηκε ομόφωνα από την επιτροπή STAR και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 που προέκυψε εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 24 Οκτωβρίου 2000.

3.4. Ανακοίνωση της Επιτροπής (χρηματοδοτικοί κανόνες)

3.4.1. Ιστορικό

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε ότι το μέσο SAPARD έπρεπε να εφαρμοστεί σύμφωνα με τους δύο κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 και (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 (τον κανονισμό για το συντονισμό για τα PHARE, ISPA και SAPARD, και τον κανονισμό SAPARD). Οι αντίστοιχοι κανόνες των εν λόγω κανονισμών για τη δημοσιονομική διαχείριση έπρεπε να καταστούν σύμφωνοι με τον τίτλο IX του δημοσιονομικού κανονισμού – κανόνες για τις εξωτερικές ενισχύσεις, τον κανονισμό SAPARD, και τον κανονισμό για το συντονισμό.

3.4.2. Αποκεντρωμένη διαχείριση

- Ο κανονισμός SAPARD προβλέπει ότι η χρηματοδοτική στήριξη πρέπει να είναι σύμφωνη με τις αρχές του ΕΓΤΠΕ (Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων). Ο κανονισμός αναφέρεται επίσης στην τήρηση των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 ο οποίος θεσπίζει γενικές διατάξεις για τα διαρθρωτικά ταμεία.
- Οι πρότυπες προβλέψεις για τις εξωτερικές ενισχύσεις που περιλαμβάνονται στο δημοσιονομικό κανονισμό (Τίτλος IX) προβλέπουν μόνο συστήματα στα οποία Επιτροπή διαχειρίζεται τα βασικά σημεία, σε αντίθεση με τα αποκεντρωμένα συστήματα του ΕΓΤΠΕ (Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων) και των διαρθρωτικών ταμείων, όπως προβλέπεται στο SAPARD. Σύμφωνα με τα πρώτα συστήματα, τα σχέδια που θα εφάρμοζαν οι υποψήφιες χώρες θα υπόκειντο στην *εκ των προτέρων* έγκριση της Επιτροπής (όπως συμβαίνει σήμερα με τα PHARE και ISPA)· σύμφωνα με τα δεύτερα συστήματα, οι υποψήφιες χώρες θα δρούσαν αυτόνομα και θα ήταν υπεύθυνες για τη σωστή εφαρμογή και, τουλάχιστον, για τον αρχικό έλεγχο των πληρωμών.
- Το άρθρο 11 του κανονισμού για το συντονισμό ορίζει ότι η Επιτροπή εφαρμόζει την κοινοτική βοήθεια σύμφωνα με τις διατάξεις για τις εξωτερικές ενισχύσεις που θεσπίζει ο τίτλος IX του δημοσιονομικού κανονισμού. Η παράγραφος 1 του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 προβλέπει ότι η επιλογή των σχεδίων, η προκήρυξη και η σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπόκεινται στην *εκ των προτέρων* έγκριση από την Επιτροπή. Ωστόσο, η παράγραφος 2 του άρθρου 12 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί, υπό ορισμένες συνθήκες, να παρεκκλίνει από την απαίτηση της *εκ των προτέρων* έγκρισης και να αναθέσει σε φορείς εφαρμογής, στις υποψήφιες χώρες, τη διαχείριση της βοήθειας σε αποκεντρωμένη βάση.
- Το μέσο SAPARD αναμένεται να δημιουργήσει μεγάλο αριθμό εφαρμογών και να απαιτήσει διαχείριση σημαντικού αριθμού σχεδίων. Όπως όλα τα προγράμματα γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης, τα εν λόγω σχέδια είναι σε γενικές γραμμές σχετικά μικρά λόγω του μεγέθους των δικαιούχων εταιρειών. Συνεπώς, η ανάθεση της διαχείρισης από την Επιτροπή στις υποψήφιες χώρες δεν είναι μόνο απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων του κανονισμού αλλά αποτελεί πρακτική ανάγκη. Πολύ περισσότεροι από 1000 εθνικοί υπάλληλοι

στις υποψήφιες χώρες αναμένεται να απασχοληθούν στη διαχείριση του SAPARD.

3.4.3. *Ανακοίνωση προς την Επιτροπή*

Προκειμένου να δημιουργήσει ένα σύστημα που θα εναρμόνιζε τους κανόνες του ΕΓΤΠΕ με εκείνους για τις εξωτερικές ενισχύσεις, η Επιτροπή εξέτασε το ενδεχόμενο να στραφεί στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για να ζητήσει τροποποίηση των σχετικών νομικών βάσεων. Ωστόσο, αυτή η επιλογή θα μπορούσε να αποδειχτεί πολύ χρονοβόρα, και έτσι, αφού εξέτασε τις διάφορες νομικές πιθανότητες, η Επιτροπή ενέκρινε μια πιο άμεση και έγκαιρη εναλλακτική λύση. Αυτή παρουσιάζεται στην Ανακοίνωση προς την Επιτροπή της 26ης Ιανουαρίου 2000¹⁵.

Η Επιτροπή κατέληξε κατά την εξέταση της Ανακοίνωσής της ότι αυτή η ανάθεση των καθηκόντων είναι νομικά δυνατή μέσω της εφαρμογής της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του κανονισμού για το συντονισμό. Η διάταξη αυτή επιτρέπει τη μεταφορά των καθηκόντων διαχείρισης που κανονικά εκτελούνται από την Επιτροπή στους φορείς εφαρμογής υπό την ευθύνη της υποψήφιας χώρας, με την προϋπόθεση ότι γίνονται σεβαστές οι ιδιαίτερες προϋποθέσεις που ορίζονται σε αυτόν τον κανονισμό.

3.4.4. *Το σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης που εγκρίθηκε για το SAPARD*

Το σύστημα διαχείρισης που συμφωνήθηκε από την Επιτροπή στην ανακοίνωση ήταν σύμφωνο τόσο με τις αρχές του ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων όσο και με σχετικές διατάξεις για τις εξωτερικές ενισχύσεις του δημοσιονομικού κανονισμού, καθώς και με τους κατάλληλους κανόνες που αντικατοπτρίζουν το σύστημα προγραμματισμού και πληρωμών των διαρθρωτικών ταμείων. Η εφαρμογή του είχε το πολύ σημαντικό πλεονέκτημα της αποφυγής του κινδύνου επανεξέτασης των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Βερολίνου, που είχε ορίσει το συνολικό πλαίσιο εντός του οποίου θα λειτουργούσε το SAPARD. Επίσης, ελαχιστοποιούσε τον κίνδυνο να γίνει περιπλοκότερο και να καθυστερήσει η έναρξη του μέσου SAPARD. Επιπλέον το επιλεγμένο σύστημα είχε το πλεονέκτημα ότι βοηθούσε στην προετοιμασία των υποψηφίων για ένταξη χωρών. Βασίζεται σε μια αποκεντρωμένη προσέγγιση με τρία κύρια χαρακτηριστικά:

1) Τη σύσταση ενός διαπιστευμένου οργανισμού εφαρμογής/πληρωμής από κάθε υποψήφια χώρα. Οι οργανισμοί SAPARD πρέπει να οργανώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων. Το εθνικό ταμείο (οντότητα υπαγόμενη στο υπουργείο οικονομικών, που έχει ήδη δημιουργηθεί για τη δημοσιονομική διαχείριση του PHARE) θα είναι η αρμόδια αρχή για την έγκριση του οργανισμού SAPARD.

Η Επιτροπή ελέγχει τη διαπίστευση του οργανισμού SAPARD επιτόπου. Μόνον εάν η Επιτροπή συμφωνήσει με την έγκριση του οργανισμού εφαρμογής/πληρωμής από το εθνικό ταμείο, μπορούν τα καθήκοντα εφαρμογής/πληρωμής να μεταβιβαστούν από την Επιτροπή στην υποψήφια χώρα και να μεταφερθεί στη χώρα αυτή κεφάλαιο κινήσεως. Μόνο οι δαπάνες που θα γίνονται βάσει της αποκεντρωμένης διαχείρισης

¹⁵

SEC(2000) 97 της 19ης Ιανουαρίου 2000.

μέσω των οργανισμών SAPARD θα μπορούν να είναι επιλέξιμες για κοινοτική χρηματοδότηση.

2) Σύστημα πληρωμής που βασίζεται σε διαχωριζόμενες πιστώσεις. Οι κανόνες του τίτλου IX του δημοσιονομικού κανονισμού καθιστούν αναγκαίο τον διαχωρισμό πιστώσεων SAPARD. Διαχωριζόμενες πιστώσεις είναι αυτές που έχουν ξεχωριστές πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και πληρωμής. Οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων καλύπτουν το συνολικό κόστος των νομικών υποχρεώσεων που καταχωρούνται σε ένα δεδομένο έτος για εργασίες των οποίων η εφαρμογή επεκτείνεται σε περισσότερα από ένα οικονομικά έτη. Η συνεπαγόμενη χρέωση της ανάληψης υποχρεώσεων ως πληρωμή εντός μιας καθορισμένης προθεσμίας είναι παρόμοια με το σύστημα των διαρθρωτικών ταμείων.

3) Διαδικασία εκκαθάρισης λογαριασμών. Η παράγραφος 2 του άρθρου 12 του κανονισμού για τον συντονισμό προβλέπει τη διενέργεια *εκ των υστέρων* ελέγχων από την Επιτροπή. Η διαδικασία εκκαθάρισης των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ αποτελεί ένα αποτελεσματικό σύστημα για το λογιστικό έλεγχο των πληρωμών των αποκεντρωμένων οργανισμών και, εφόσον είναι αναγκαίο, για την ανάκτηση παράτυπων ή αχρεωστήτως καταβληθεισών πληρωμών από τις υποψήφιες χώρες. Οι λογιστικοί και οι άλλοι τύποι ελέγχου θα διενεργούνταν, επομένως, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων. Αυτές προβλέπουν μια διαδικασία εκκαθάρισης σε δύο στάδια:

- η ετήσια *απόφαση εκκαθάρισης λογαριασμών* προσδιορίζει το ύψος των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν από τον οργανισμό SAPARD κατά τη διάρκεια του προηγούμενου οικονομικού έτους, οι οποίες μπορούν να καταλογιστούν στο SAPARD,
- υπό την επιφύλαξη της απόφασης εκκαθάρισης λογαριασμών, η Επιτροπή μπορεί σε μεταγενέστερο στάδιο να αποκλείσει δαπάνες από τη χρηματοδότηση όταν θεωρεί ότι οι δαπάνες δεν πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους κανόνες του SAPARD (*απόφαση συμφωνίας περί εκκαθάρισης*).

Ο καθορισμός των οικονομικών διορθώσεων θα ακολουθήσει επίσης τους κανόνες του ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων, επί παραδείγματι:

- την εφαρμογή κατ' αποκοπή διορθώσεων σε περιπτώσεις όπου οι έλεγχοι δεν έχουν θεσπιστεί ή εκτελεστεί σωστά από τον οργανισμό SAPARD,
- την άρνηση αποζημίωσης για την προβλεπόμενη οικονομική διόρθωση με δαπάνες που έγιναν για άλλα σχέδια.

3.5. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 περί χρηματοδοτικών κανόνων

Μια βασική πράξη της Επιτροπής για την εφαρμογή του SAPARD είναι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000. Η κατάρτιση αυτής της πράξης απαιτούσε προσεκτική εξέταση προκειμένου να οριστούν λεπτομερώς τα αποτελέσματα του συνδυασμού των απαιτήσεων, τόσο των σχετικών διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού σε σχέση με τις εξωτερικές ενισχύσεις, όσο και εκείνων για την τήρηση των αρχών που ορίζονται για το ΕΓΤΠΕ και τα διαρθρωτικά ταμεία, όπως απαιτείται από τον κανονισμό SAPARD. Ο κανονισμός θα αποτελούσε έτσι τη βάση μιας πολυετούς συμφωνίας η οποία θα ετίθετο προς διαπραγμάτευση και θα συναπτόταν

με κάθε υποψήφια χώρα, προκειμένου να δεσμευτεί κάθε χώρα με τους κανόνες που απαιτούνται από την Κοινότητα.

3.5.1. *Κατάρτιση του Κανονισμού*

Ένα πρώτο μεγάλο βήμα στη διαδικασία ήταν ο προσδιορισμός των λεπτομερειών της πολιτικής της Επιτροπής βάσει της Ανακοίνωσης που ενέκρινε το Σώμα στις 26 Ιανουαρίου 2000 (βλέπε σημείο 3.4).

Ορίζοντας τους χρηματοδοτικούς κανόνες που διέπουν το αποκεντρωμένο σύστημα διαχείρισης, η Επιτροπή αποφάσισε να προβεί σε κάποιες τροποποιήσεις των κατευθυντήριων γραμμών που είχε αναπτύξει τον Ιανουάριο. Ο κανονισμός ορίζει ότι η υπογραφή της κάθε ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης έχει ως αποτέλεσμα την ανάληψη υποχρεώσεων. Η έγκριση της διαπίστευσης των οργανισμών πληρωμής αποτέλεσε, πιο σωστά, απλώς προϋπόθεση για την ανάθεση της διαχείρισης και τη μεταφορά πόρων. Στην πραγματικότητα, η εξάρτηση της ανάληψης υποχρεώσεων από την απόφαση της ανάθεσης της διαχείρισης θα αποτελούσε παράλογη απαίτηση για τις υποψήφιες χώρες χωρίς αντίστοιχο όφελος για την Κοινότητα. Με βάση τα στοιχεία αυτά, η Επιτροπή ανέλυσε τις δυνατότητες αντιμετώπισης του θέματος. Συμπέρανε ότι θα ήταν δικαιολογημένη η εξέλιξη της θέσης που παρουσιαζόταν στην Ανακοίνωση, ώστε η ανάληψη κεφαλαίων για το 2000 να μπορεί να γίνεται ανεξάρτητα από την απόφασή της σχετικά με την ανάθεση διαχείρισης της ενίσχυσης.

3.5.2. *Διαβούλευση με τις υποψήφιες χώρες επί των χρηματοδοτικών κανόνων*

Μια σημαντική διαδικαστική καινοτομία στις διαπραγματεύσεις για την πολυετή συμφωνία χρηματοδότησης ήταν η διαβίβαση του σχεδίου κανονισμού σε κάθε υποψήφια χώρα για σχολιασμό πριν από την έγκρισή του. Αυτό έγινε μετά την πρώτη παρουσίαση του σχεδίου σε μια ειδική συνεδρίαση της Επιτροπής του ΕΓΤΠΕ στις 2 Μαΐου. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να λάβει υπόψη όποια σχόλια λάβει από τις υποψήφιες χώρες, υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι συμβατά με χρηματοδοτικές ρυθμίσεις της Κοινότητας και δεν θα αποδυνάμωναν τη βασική δομή του κειμένου, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ορθή χρηματοδοτική διαχείριση.

3.5.3. *Έγκριση του Κανονισμού*

Τον Μάρτιο ετοιμάστηκε ένα σχέδιο του Κανονισμού. Καθώς το κείμενο σε πολλά σημεία περιελάμβανε καινούργιες έννοιες, το έργο ήταν περίπλοκο. Ωστόσο, το σχέδιο κανονισμού απετέλεσε αντικείμενο προκαταρκτικών συζητήσεων με τα κράτη μέλη στην Επιτροπή ΕΓΤΠΕ ήδη στις 18 Απριλίου του 2000. Για την επίσπευση των εργασιών που αφορούσαν το σχέδιο, πραγματοποιήθηκε μια ειδική συνεδρίαση της επιτροπής στις 2 Μαΐου 2000 και μια νέα συνεδρίαση στις 22 Μαΐου του 2000. Ο κανονισμός υπερψηφίστηκε ομόφωνα στην Επιτροπή ΕΓΤΠΕ και εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 7 Ιουνίου 2000. Αποφασίστηκε να μη δημοσιευτεί αμέσως, ώστε να γίνει σεβαστή η ανάγκη διαπραγμάτευσης της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης με τις υποψήφιες χώρες. Ο κανονισμός δημοσιεύτηκε (στη μορφή που εγκρίθηκε) στις 7 Οκτωβρίου 2000, δηλαδή όταν είχαν ουσιαστικά ολοκληρωθεί οι διαπραγματεύσεις.

3.6. Η πολυετής συμφωνία χρηματοδότησης

3.6.1. Σκοπός της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης

Δεδομένου ότι η κοινοτική νομοθεσία δεν είναι δεσμευτική για τις υποψήφιας χώρες, ήταν απαραίτητο να συναφθούν διμερείς συμφωνίες με κάθε υποψήφια χώρα προκειμένου να δημιουργηθεί ένα νομικό πλαίσιο που να δεσμεύει την Κοινότητα και κάθε υποψήφια χώρα στους κανόνες εφαρμογής του SAPARD. Επίσης, ο τίτλος ΙΧ του δημοσιονομικού κανονισμού σχετικά τους κανόνες που αφορούν στις εξωτερικές ενισχύσεις, ο κανονισμός SAPARD και ο κανονισμός για το συντονισμό σχετικά με την προενταξιακή ενίσχυση ορίζουν ότι πρέπει να καταρτιστεί μια συμφωνία χρηματοδότησης μεταξύ της Επιτροπής, η οποία θα ενεργεί για λογαριασμό της Κοινότητας, και των κυβερνήσεων των δικαιούχων κρατών.

3.6.2. Περιεχόμενο της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης

Η πολυετής συμφωνία χρηματοδότησης θεσπίζει τους κοινοτικούς κανόνες διαχείρισης και ελέγχου του SAPARD κατά τη διάρκεια του προγράμματος, δηλαδή μεταξύ των ετών 2000 και 2006. Βασίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 και περιλαμβάνει τις τρεις αρχές που περιγράφονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 26ης Ιανουαρίου 2000, συγκεκριμένα:

- πλήρης αποκέντρωση της διαχείρισης του προγράμματος σε έναν οργανισμό που ιδρύεται υπό την ευθύνη κάθε υποψήφιας χώρας,
- χρηματοδοτικές ρυθμίσεις βασισμένες σε διαχωριζόμενες πιστώσεις·
- εφαρμογή των διαδικασιών εκκαθάρισης λογαριασμών του Τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ.

Εξάλλου, προβλέπει κανόνες για ένα σύστημα προκαταβολών και πληρωμών παρόμοιο με το σύστημα των διαρθρωτικών ταμείων, καθώς και ειδικές απαιτήσεις για τις επιτροπές παρακολούθησης, τη διαχείριση και την αξιολόγηση του προγράμματος και την υποβολή εκθέσεων, οι οποίες είναι επίσης παρόμοιες με το σύστημα των διαρθρωτικών ταμείων. Η συμφωνία προβλέπει επίσης την αναφορά παρατυπιών και την πρόσβαση των κοινοτικών υπαλλήλων σε έγγραφα και σχέδια.

3.6.3. Σύνοψη των τμημάτων

Η συμφωνία αποτελείται από τα εξής επτά τμήματα:

Τμήμα Α: Χρηματοδοτική Διαχείριση. Αυτό το τμήμα θέτει τις λεπτομερείς διατάξεις για την εκτέλεση του SAPARD σε αποκεντρωμένη βάση σε κάθε υποψήφια χώρα, οι οποίες συνάδουν σε μεγάλο βαθμό με το χρηματοδοτικό κανονισμό εφαρμογής ο οποίος εγκρίθηκε ομόφωνα από την Επιτροπή στις αρχές Ιουνίου στην Επιτροπή του ΕΓΤΠΕ.

Τμήμα Β: Διαχείριση, Παρακολούθηση και Αξιολόγηση του Προγράμματος. Αυτό το τμήμα εκθέτει λεπτομερώς τις απαιτήσεις παρακολούθησης και αξιολόγησης, οι οποίες είναι απαραίτητες για τον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των συστατικών μερών των προγραμμάτων γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης.

Τμήμα Γ: Γενικές Διατάξεις. Εκθέτει λεπτομερώς ζητήματα, όπως ο συντονισμός με άλλα προενταξιακά χρηματοδοτικά μέσα (PHARE και ISPA), η φορολογία και οι δασμοί, καθώς και οι κανόνες εισαγωγής και εξαγωγής.

Τμήμα Δ: Τριμηνιαίες και Ετήσιες Δηλώσεις Δαπανών. Αυτό το τμήμα εκθέτει λεπτομερώς τα έντυπα που πρέπει να συμπληρωθούν και τους κανόνες που πρέπει να τηρηθούν στη δήλωση δαπανών σε τριμηνιαία και ετήσια βάση.

Τμήμα Ε: Κατευθυντήριες Γραμμές για το Όργανο Πιστοποίησης. Αυτό το τμήμα ορίζει τη μορφή, το πεδίο και τα περιεχόμενα του πιστοποιητικού και της έκθεσης του οργάνου που διενεργεί τη διαπίστευση του οργανισμού SAPARD.

Τμήμα ΣΤ: Κείμενο της κοινοτικής νομοθεσίας που περιλαμβάνεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 για τους χρηματοδοτικούς κανόνες για το SAPARD, προσαρμοσμένο για τη συμφωνία. Πρόκειται για ένα τεχνικό τμήμα το οποίο εξηγεί πλήρως τη διατύπωση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας που περιλαμβάνεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000, η οποία δεν έχει ακόμα ληφθεί υπόψη στα άλλα τμήματα της συμφωνίας αλλά έχει προσαρμοστεί για να πληροί τις προϋποθέσεις του SAPARD.

Τμήμα Ζ: Διευθέτηση διαφορών. Αυτό το τμήμα εκθέτει λεπτομερώς τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την προσφυγή σε διαιτητικό δικαστήριο, σε περίπτωση διαφορών.

3.7. Ετήσια συμφωνία χρηματοδότησης

3.7.1. Σκοπός της ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης

Η ετήσια συμφωνία χρηματοδότησης για το 2000 ορίζει την ανάληψη χρηματοδοτικών υποχρεώσεων της Κοινότητας για κάθε υποψήφια χώρα που είναι επιλέξιμη για βοήθεια σύμφωνα με το SAPARD. Μια ετήσια συμφωνία χρηματοδότησης θα καταρτιστεί και θα τεθεί σε διαπραγμάτευση με κάθε μία από τις υποψήφιες χώρες για κάθε έτος του προγράμματος. Ορίζει την ετήσια ανάληψη χρηματοδοτικών υποχρεώσεων της Κοινότητας και, όπου είναι απαραίτητο, τροποποιεί διατάξεις της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης.

3.8. Διαπραγμάτευση της Πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης και της Ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης

Η έγκριση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000, ο οποίος ορίζει τους χρηματοδοτικούς κανόνες, διευκόλυνε την Επιτροπή προκειμένου να καταρτίσει και έπειτα, να διαπραγματευτεί μια πολυετή συμφωνία χρηματοδότησης με κάθε μία από τις 10 υποψήφιες χώρες. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, δόθηκε η ευκαιρία στις υποψήφιες χώρες να εκφράσουν τις απόψεις τους για τους χρηματοδοτικούς κανόνες πριν από την έγκρισή τους. Η ανάγκη για την εν λόγω διαπραγμάτευση αναγνωρίστηκε ρητά στον κανονισμό, στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 του οποίου αναφέρεται ότι «η Επιτροπή προτίθεται να απαιτήσει από τις υποψήφιες χώρες να τηρήσουν [τους όρους του κανονισμού] συμπεριλαμβάνοντάς τους σε χρηματοδοτικές συμφωνίες που θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με κάθε χώρα». Ο κανονισμός, από μόνος του, δεν αρκούσε, καθώς καμία κοινοτική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται σε καμία τρίτη χώρα. Κατά τις διαπραγματεύσεις,

προέκυψαν και ορισμένα ειδικά σημεία, τα οποία δεν καλύπτονται στον κανονισμό και εντάχθηκαν στα υπό διαπραγμάτευση κείμενα.

3.8.1. Υπουργική συνεδρίαση

Για τη δρομολόγηση των διαπραγματεύσεων, πραγματοποιήθηκε μια διήμερη συνεδρίαση σε υπουργικό επίπεδο στις Βρυξέλλες στις 6-7 Ιουνίου 2000, στην οποία συμμετείχαν υπουργοί και από τις 10 χώρες. Η εν λόγω συνεδρίαση περιελάμβανε δύο βασικά μέρη: μια ανταλλαγή απόψεων σε αποκλειστικά πολιτικό επίπεδο και εξηγήσεις οι οποίες δόθηκαν από την Επιτροπή, άρθρο προς άρθρο, για τον πολύ πρόσφατο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000. Οι υποψήφιες χώρες ενθαρρύνθηκαν στο πλαίσιο του διαλόγου να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα του κανονισμού.

3.8.2. Εργαστήριο για τη δρομολόγηση των διαπραγματεύσεων

Ένα πρώτο σχέδιο της πολυετούς συμφωνίας προετοιμάστηκε τον Ιούλιο, αντανakλώντας την ώθηση που είχε δημιουργηθεί με την έγκριση του κανονισμού και τις διαπραγματεύσεις του Ιουνίου. Δεδομένης της ανάγκης διαπραγμάτευσής του με κάθε υποψήφια χώρα, το έγγραφο διαβιβάστηκε σε όλες ως σχέδιο. Αυτό έγινε πριν από μια συνεδρίαση στις Βρυξέλλες, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουλίου με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των υποψήφιων χωρών. Όπως και προηγουμένως, ζητήθηκαν οι απόψεις τους και σε αυτή την περίπτωση. Έτσι, στις 3 Αυγούστου, εστάλη στις υποψήφιες χώρες ένα αναθεωρημένο σχέδιο συμφωνίας, το οποίο αντανakλούσε το έργο της εν λόγω συνεδρίασης.

3.8.3. Διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις

Η πολυπλοκότητα και η σημασία του κειμένου της συμφωνίας, στη διαδικασία διυπηρεσιακής διαβούλευσης συμμετείχαν 16 γενικές διευθύνσεις. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν βάσει σχεδίων τα οποία αναθεωρούνταν για να λαμβάνονται υπόψη τα σχόλια που γίνονταν (βλέπε παράρτημα 2 για μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα). Ύστερα από κάθε διυπηρεσιακή διαβούλευση, διαβιβαζόταν στις υποψήφιες χώρες ένα νέο σχέδιο. Συνολικά, καταρτίστηκαν τέσσερα τέτοια σχέδια. Η Επιτροπή κατόρθωσε να διαβιβάσει αναθεωρημένα κείμενα εντός της προθεσμίας των τεσσάρων εβδομάδων που είχε οριστεί, προκειμένου οι υποψήφιες χώρες να καταθέσουν τα σχόλιά τους. Σε κάθε κείμενο, και με την εξαίρεση μόνο μίας χώρας σε μία περίπτωση, κάθε χώρα υπέβαλε πολυάριθμα σχόλια τα οποία απαιτούσαν αναθεώρηση του σχεδίου.

Στη διαπραγμάτευση της πολυετούς συμφωνίας συμμετείχαν ενεργά όλες οι υποψήφιες χώρες και η Επιτροπή. Ολόκληρη η διαδικασία, από τη συζήτηση με τις υποψήφιες χώρες για το πρώτο σχέδιο έως την ολοκλήρωση του κειμένου, είχε διάρκεια μόλις τεσσάρων μηνών.

3.8.4. Πολυπλοκότητα της διαδικασίας

Εξαιτίας του ευρέος πεδίου ζητημάτων που έπρεπε να αντιμετωπιστούν, οι συμμετέχοντες στη διαδικασία στις διάφορες υποψήφιες χώρες ήταν αναπόφευκτα πολλοί. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις και προτιμήσεις κάθε χώρας, όπως ήταν λογικό, επηρέαζαν τη διαδικασία. Σε μια προσπάθεια διευκόλυνσής της, πραγματοποιήθηκαν πολλές διμερείς συνεδριάσεις και ανταλλαγές.

Ήταν μια διαδικασία με μεγάλο βαθμό καινοτομίας τόσο ως προς την έννοια όσο και ως προς τη λεπτομερή κατάρτιση. Παραδείγματος χάρη, έπρεπε να γίνει προσεκτική εξέταση της συμβατότητας της διάταξης που ορίζει ότι, σε περίπτωση προσφυγής σε διαδικασία διαιτησίας, το δικαστήριο που ορίζεται βάσει της συμφωνίας θα πρέπει να λάβει υπόψη τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η διατύπωση έπρεπε να γίνει προσεκτικά ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος σύγκρουσής της με τις συνταγματικές διατάξεις τουλάχιστον μίας χώρας.

Ένα πιο τεχνικό παράδειγμα ήταν ότι έπρεπε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα του καθορισμού των επιλέξιμων δαπανών. Αντίθετα με τα κράτη μέλη, οι υποψήφιες χώρες γενικά έχουν, στην καλύτερη περίπτωση, μόνο υποτυπώδεις κρατικές παροχές ενίσχυσης. Κατά συνέπεια, δεν ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθεί η σχετικά εύκολη επιλογή της δημιουργίας κανόνων επιλεξιμότητας για τις υποψήφιες χώρες βάσει των εθνικών τους διατάξεων, όπως προβλέπεται στον κανονισμό των διαρθρωτικών ταμείων (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 (παράγραφος 3 του άρθρου 30).

Εξάλλου, καθώς η κοινοτική νομοθεσία δεν είναι δεσμευτική για τις υποψήφιες χώρες, δεν ήταν σωστό στη συμφωνία να υπάρχουν μόνο αναφορές, παραδείγματος χάρη, άρθρα κοινοτικής νομοθεσίας, όπως γίνεται κατά την κατάρτιση κανονισμών. Ήταν απαραίτητο να εξεταστούν όλες οι σχετικές αναφορές σε κοινοτική νομοθεσία στο νομοθετικό πλαίσιο (κανονισμός SAPARD, κανονισμός για τον συντονισμό, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000) και να παρεμβληθεί στη συμφωνία το πραγματικό κείμενο των σχετικών διατάξεων, προσαρμοσμένο ανάλογα.

3.8.5. *Διαδικαστικό γενικό πλαίσιο*

Η διαδικασία διαπραγμάτευσης δεν μπορούσε να γίνει ανεξάρτητα από άλλες εξελίξεις. Δεν μπορούσε να προηγηθεί της έγκρισης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 για τους χρηματοδοτικούς κανόνες, ο οποίος, με τη σειρά του, έπρεπε να αναμένει το αποτέλεσμα του συνόλου των ζητημάτων που διατυπώθηκαν στην ανακοίνωση της 26ης Ιανουαρίου 2000. Δεν μπορούσε επίσης να προηγηθεί της ολοκλήρωσης του έργου που οδήγησε στην έγκριση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 (βλέπε σημείο 3.3).

Εξίσου σημαντικό ήταν το γεγονός ότι το έργο έπρεπε να λάβει υπόψη τη διαδικασία σύστασης των οργανισμών SAPARD καθώς και τα περιεχόμενα των διαφόρων προγραμμάτων γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης.

Παρά τον αριθμό των λεπτομερών αλλαγών που έγιναν κατά τις διαπραγματεύσεις της πολυετούς συμφωνίας, τα βασικά μέρη του εγγράφου παρέμειναν ανέπαφα από την αρχή μέχρι το τέλος. Με τον τρόπο αυτό, τηρήθηκε η ουσία του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000.

3.8.6. *Έγκριση του κειμένου της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης*

Στις 29 Νοεμβρίου 2000, η Επιτροπή ενέκρινε την τελική έκδοση του κειμένου της πολυετούς συμφωνίας. Για να βοηθηθούν οι χώρες που ανυπομονούσαν σφόδρα να επιτύχουν ταχεία πρόοδο, στις 10 Νοεμβρίου διαβιβάστηκε μια ανεπίσημη έκδοση σε κάθε υποψήφια χώρα, αλλά με την προϋπόθεση ότι σε καμία περίπτωση δεν προδίδαζε τη θέση της Επιτροπής. Αυτή η διαδικασία εφαρμόστηκε για να μπορέσει

να πραγματοποιηθεί μια πρώτη εξέταση του σχεδίου συμφωνίας στις υποψήφιες χώρες.

Μερικές χώρες εξέφρασαν την επιθυμία τους να υπογράψουν την πολυετή (και την ετήσια) συμφωνία μέχρι το τέλος του 2000. Στις 18 Δεκεμβρίου, υπογράφηκε η πολυετής συμφωνία με τη Βουλγαρία, επιτρέποντας έτσι στις εθνικές αρχές να ξεκινήσουν τη διαδικασία κύρωσης. Έως το τέλος Μαρτίου του 2001, και οι 10 υποψήφιες χώρες είχαν υπογράψει και τις δύο συμφωνίες.

3.8.7. Η υπογραφή της ετήσιας συμφωνίας για το 2000 και η ανάληψη υποχρεώσεων

Η ετήσια συμφωνία είναι ένα απλό έγγραφο. Το περιεχόμενό της περιορίστηκε στον ορισμό, για κάθε χώρα, του επιπέδου των κοινοτικών χρηματοδοτικών υποχρεώσεων οι οποίες εγγράφηκαν στον προϋπολογισμό του 2000. Παρόλα αυτά, δεν υπήρχε πρακτική πίεση ή ανάγκη να υπογραφούν ήδη το 2000 οι ετήσιες συμφωνίες. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι η Επιτροπή, καθώς είχε εγκρίνει την πολυετή συμφωνία, και καθώς είχε εξουσιοδοτήσει το μέλος της Επιτροπής να υπογράψει κάθε συμφωνία, πρόβη σε μια συνολική δημοσιονομική ανάληψη υποχρεώσεων για τα ποσά που καθορίστηκαν για το 2000. Αυτή η απόφαση αποτέλεσε μια δημοσιονομική ανάληψη υποχρεώσεων και για τις δέκα χώρες, σύμφωνα με την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 36 του δημοσιονομικού κανονισμού. Επομένως, και στην ίδια βάση, οι αντίστοιχες ατομικές νομικά δεσμευτικές αναλήψεις υποχρεώσεων θα μπορούσαν να ολοκληρωθούν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001. Με αυτή την ενέργεια, οι υποψήφιες χώρες δεν πείστηκαν να συμφωνήσουν γρήγορα για την πολυετή συμφωνία. Αυτό θα συνέβαινε εάν χρειαζόταν συμφωνία για να αποφευχθεί απώλεια πιστώσεων οφειλόμενων από τη δημοσιονομική χορήγηση του 2000.

3.8.8. Περίοδος ανάληψης υποχρεώσεων

Η ετήσια συμφωνία για το 2000 προβλέπει ότι οποιοδήποτε μέρος της ανάληψης υποχρεώσεων για το 2000, το οποίο δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο πληρωμής στο λογαριασμό, πρέπει να αποδεσμευτεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2002 εάν δεν έχει ληφθεί μια παραδεκτή αίτηση πληρωμής πριν από το τέλος του δεύτερου έτους μετά το έτος της ανάληψης υποχρεώσεων.

4. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ SAPARD

4.1. Πρωτοβουλίες της Επιτροπής

Έχει αναληφθεί ένας αριθμός ενεργειών τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη της προετοιμασίας της εφαρμογής του SAPARD. Η πιο σημαντική από αυτές ήταν το ειδικό πρόγραμμα προετοιμασίας για τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΙΠΠ) του PHARE, το οποίο θεσπίστηκε σύμφωνα με το πρόγραμμα PHARE του 1998. Στόχος αυτού του προγράμματος είναι η έναρξη των προετοιμασιών για την εφαρμογή των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων μετά την έναρξη. Αυτές οι προετοιμασίες περιλαμβάνουν την κατάρτιση σχεδίων εθνικής ανάπτυξης και τη δημιουργία θεσμικής ικανότητας για τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων.

Η βοήθεια για την προετοιμασία της εφαρμογής του SAPARD (και ISPA), καθώς και η διάσταση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής του προγράμματος

PHARE, περιλαμβάνεται στο ΕΠΠ επειδή αυτά τα μέσα θεωρούνται πρόδρομοι για την εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων. Το συνολικό ποσό που χορηγείται για το πρόγραμμα από το 1998 είναι 56 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων περίπου 25 εκατομμύρια ευρώ προορίζονται για την προετοιμασία της εφαρμογής του SAPARD.

Σύμφωνα με το PHARE, η τεχνική βοήθεια που σχετίζεται με το SAPARD περιλαμβάνει:

- σχέδια αδελφοποίησης για την προετοιμασία των σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης για το SAPARD και την επεξεργασία διαδικασιών εφαρμογής,
- σχέδια αδελφοποίησης για την προετοιμασία της διαπίστευσης των οργανισμών SAPARD. Σε αυτά τα σχέδια περιλαμβάνεται: βοήθεια στο σχεδιασμό των εντύπων υποβολής αιτήσεων και των καταλόγων ελέγχου· κατάρτιση για τις διαδικασίες πληρωμής σύμφωνα με το SAPARD· επεξεργασία των διαδικασιών τήρησης βιβλίων· δημιουργία του εσωτερικού συστήματος ελέγχου· συστήματα επιτόπιου και εκ των υστέρων ελέγχου· διαδικασίες συμβάσεων και μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνου,
- τεχνική βοήθεια ΕΠΠ η οποία περιλαμβάνει την προετοιμασία εκ των προτέρων αξιολόγησης σχετικά με τα σχέδια για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη. Περιελάμβανε επίσης την ανάπτυξη των συστημάτων για την πληροφόρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο, την κατάρτιση των υπαλλήλων και εκπαιδευτικές επισκέψεις για την προετοιμασία αναπτυξιακών σχεδίων, διοικητικών διαδικασιών και δημοσιονομικής διαχείρισης,
- αγροτικά πιλοτικά σχέδια ΕΠΠ για την προετοιμασία της διοίκησης και των διαδικασιών για την εφαρμογή του προγράμματος, κατάρτιση του διοικητικού προσωπικού, των συμβούλων και των δικαιούχων, καθώς και προετοιμασίες για την αξιολόγηση, τη χρηματοδότηση και τον έλεγχο.

Η Επιτροπή οργάνωσε επίσης ένα σεμινάριο για υπαλλήλους από τις υποψήφιες χώρες όσον αφορά την πολυετή συμφωνία. Εξάλλου, οργανώθηκαν εκπαιδευτικές επισκέψεις των υπαλλήλων από τις υποψήφιες χώρες στα κράτη μέλη.

4.2. Άλλη βοήθεια

Στήριξη SIGMA για τη Βελτίωση της Διακυβέρνησης και της Διαχείρισης στις χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης – μια κοινή πρωτοβουλία του ΟΟΣΑ και της Κοινότητας, η οποία συνδυάζει τους πόρους του ΟΟΣΑ και του PHARE για να βοηθήσει τις χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης να δημιουργήσουν συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου. Αυτή η πρωτοβουλία έχει παράσχει πολύτιμη βοήθεια στη Βουλγαρία, τη Λεττονία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακική Δημοκρατία και την Τσεχική Δημοκρατία για τη δημιουργία και την προετοιμασία της διαπίστευσης των οργανισμών SAPARD.

Βοήθεια από διεθνή χρηματοδοτικά μέσα. Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει πραγματοποιήσει προπαρασκευαστικές εργασίες για τη χορήγηση δανείων στους γεωργικούς και αγροτικούς τομείς σε μερικές από τις υποψήφιες χώρες (Βουλγαρία, Πολωνία και Ρουμανία).

Πολλά κράτη μέλη έχουν παράσχει πολύτιμη διμερή βοήθεια σε διάφορες υποψήφιες χώρες χωρίς να προσφύγουν στους κοινοτικούς δημοσιονομικούς πόρους, αλλά συχνά κατόπιν αίτησης της Επιτροπής. Παρότι η Επιτροπή δεν διαθέτει μια πλήρη εικόνα, η εν λόγω βοήθεια ήταν εκτεταμένη και συνέβαλε επίσης στη δημιουργία των οργανισμών SAPARD. Η εν λόγω βοήθεια περιέλαβε τη διεξαγωγή *εκ των προτέρων* αξιολόγησης και *ad hoc* βοήθειας ώστε οι διοικήσεις να αναλάβουν νέα καθήκοντα, παραδείγματος χάρι, τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

5.1. Δημοσιονομικές χορηγήσεις στον προϋπολογισμό του 2000

Στη σύνοδο κορυφής που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 24 και 25 Μαρτίου 1999, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δαπάνες για τα τρία προενταξιακά μέσα (PHARE, ISPA και SAPARD) πρέπει να εισαχθούν σε ξεχωριστούς υποτομείς ενός νέου τομέα 7 των δημοσιονομικών προοπτικών.

Το ετήσιο ανώτατο όριο για το γεωργικό προενταξιακό μέσο καθορίστηκε σε ένα σταθερό επίπεδο για όλη την περίοδο 2000-2006 και δεν θα υπερβαίνει τα 520 εκατομμύρια ευρώ σε τιμές 1999. Αυτό το ποσό περιελήφθη στη συνέχεια στις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2000-2006, οι οποίες προσαρτήθηκαν στη Διοργανική Συμφωνία της 6ης Μαΐου 1999 για τη δημοσιονομική πειθαρχία.

Η δημοσιονομική αρχή κατέταξε τον τομέα 7 στις μη υποχρεωτικές δαπάνες και τις διαχωριζόμενες πιστώσεις (βλέπε σημείο 3.4.4, στοιχείο 2).

5.2. Δημοσιονομική χορήγηση για βοήθεια με πρωτοβουλία της Επιτροπής

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 7 του κανονισμού SAPARD, εξουσιοδοτείται η Επιτροπή να διαθέσει ποσοστό μέχρι 2% της ετήσιας κατανομής κονδυλίων για ολόκληρη την περίοδο του προγράμματος για τη χρηματοδότηση ορισμένων μέτρων ενίσχυσης που λαμβάνονται κατόπιν πρωτοβουλίας της. Αυτή η διάταξη ελήφθη υπόψη στον προϋπολογισμό του 2000 με τη δημιουργία ενός κονδυλίου SAPARD για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων (άρθρο B7-010) και ενός κονδυλίου (άρθρο B7-010A) για τις δαπάνες αυτής της βοήθειας.

Οι δημοσιονομικές χορηγήσεις του SAPARD για ανάληψη υποχρεώσεων στον προϋπολογισμό του 2000 ορίστηκαν σε 529 εκατομμύρια ευρώ, από τα οποία τα 519,1 εκατομμύρια ευρώ προορίζονταν για το κονδύλι B7-010 για τα προγράμματα, και τα 9,9 εκατομμύρια ευρώ για το κονδύλι B7-010A για την ενίσχυση. Οι χορηγήσεις για τις πληρωμές ανήλθαν σε 190,1 εκατομμύρια ευρώ για το κονδύλι B7-010 του προϋπολογισμού και σε 9,9 εκατομμύρια ευρώ για το κονδύλι B7-010A.

5.3. Μεταφορά κεφαλαίων από το κονδύλι του προϋπολογισμού για την ενίσχυση στο κονδύλι του προϋπολογισμού για τα προγράμματα

Κατά το έτος 2000, προετοιμάστηκε κυρίως το νομικό πλαίσιο το οποίο επιτρέπει την εφαρμογή του SAPARD σε αποκεντρωμένη βάση και εγκρίθηκαν τα προγράμματα για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη βάσει των σχεδίων που παρουσιάστηκαν από τις 10 υποψήφιες χώρες (βλέπε τμήματα 3 και 6). Αυτές οι δραστηριότητες δεν δημιούργησαν την ανάγκη στήριξης των τεσσάρων επιλέξιμων τομέων, (προκαταρκτικές μελέτες, ανταλλαγές επισκέψεων, αξιολογήσεις και

έλεγχοι) που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 7 του κανονισμού SAPARD.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρότεινε τη μεταφορά 9,8 εκατομμυρίων ευρώ από το κονδύλι για τη βοήθεια B7-010A στο κονδύλι για τα προγράμματα B7-010 (απέμεινε ένα ποσό 100.000 ευρώ για την κάλυψη πιθανών απαιτήσεων, παραδείγματος χάρη για τη διοργάνωση συνεδρίασης όλων των υποψήφιων χωρών στις Βρυξέλλες). Αυτή η μεταφορά εγκρίθηκε από τη δημοσιονομική αρχή και επέτρεψε τη συμπερίληψη του εν λόγω ποσού στις ετήσιες συμφωνίες χρηματοδότησης για το 2000, ενισχύοντας έτσι (χρησιμοποιώντας την ίδια κλείδα κατανομής όπως και για το συνολικό ποσό) την κοινοτική χρηματοδότηση η οποία θα είναι διαθέσιμη για κάθε πρόγραμμα για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη.

5.4. Χρήση κεφαλαίων

Το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 της Επιτροπής αναφέρει ότι η απόφαση της Επιτροπής που εξουσιοδοτεί την υπογραφή κάθε ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης έχει ως αποτέλεσμα την ανάληψη υποχρεώσεων στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, έγινε μια συνολική ανάληψη υποχρεώσεων μόλις η Επιτροπή ενέκρινε τα κείμενα των πολυετών και των ετήσιων συμφωνιών και το μέλος της Επιτροπής έλαβε εξουσιοδότηση στις 29 Νοεμβρίου 2000 να υπογράψει τις πολυετείς και τις ετήσιες συμφωνίες. Η αντίστοιχη ατομική ανάληψη υποχρεώσεων από την Επιτροπή για τη χρηματοδότηση του προγράμματος SAPARD κάθε χώρας (υπογραφή της αντίστοιχης ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης) θα μπορούσε να εισαχθεί μόνο μετά την έγκριση του προγράμματος και την υπογραφή της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης και από τα δύο μέρη.

Η διάταξη για τη συνολική ανάληψη υποχρεώσεων στην παράγραφο 2 του άρθρου 36 του δημοσιονομικού κανονισμού επιτρέπει στην Επιτροπή να δεσμεύσει όλο το ποσό που διατίθεται για το 2000, και να καλύψει την ατομική ανάληψη υποχρεώσεων για κάθε χώρα πριν από το τέλος του 2001. Πράγματι, οι 10 ατομικές αναλήψεις υποχρεώσεων πραγματοποιήθηκαν πριν από το τέλος του Φεβρουαρίου και οι 10 ετήσιες συμφωνίες χρηματοδότησης υπογράφηκαν πριν από το τέλος Μαρτίου του 2001.

Όπως εξηγείται στο τμήμα 7, ένας όρος για να καταστεί επιχειρησιακός ο SAPARD είναι ότι η Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει τη διαχείριση της ενίσχυσης σε κάθε υποψήφια χώρα. Μέχρι το τέλος του 2000 δεν είχαν ληφθεί τέτοιες αποφάσεις καθώς καμία εθνική απόφαση για τη διαπίστευση οποιουδήποτε οργανισμού SAPARD δεν είχε ολοκληρωθεί αρκετά νωρίς ώστε να επιτραπεί μια τέτοια απόφαση της Επιτροπής. Επομένως, κανένα κοινοτικό κεφάλαιο SAPARD δεν είχε μεταφερθεί σε οποιαδήποτε υποψήφια χώρα.

Η δημοσιονομική εκτέλεση του SAPARD το 2000 (σε ευρώ) μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

Τομέας	Πίστωση	Προϋπολογισμός 2000	Μεταφορές	Εκτέλεση	Μεταφορά	Ακύρωση
B7-010	Ανάληψη υποχρεώσεων	519 100 000	+9 800 000	528 900 000	0	0
	Πληρωμή	190 100 000	-50 000 000	0	140 100 000	0
B7-10A	Ανάληψη υποχρεώσεων	9 900 000	-9 800 000	0	0	100 000
	Πληρωμή	9 900 000	0	0	0	9 900 000

5.5. Δημοσιονομική επισκόπηση για το έτος 2001

Κατά το έτος 2000, η δημοσιονομική αρχή καθόρισε τα ποσά που θα χορηγηθούν στο SAPARD στον προϋπολογισμό του 2001.

Το συνολικό ποσό των 540 εκατομμυρίων ευρώ που είναι διαθέσιμα για την ανάληψη υποχρεώσεων το 2001 είναι το αποτέλεσμα της τεχνικής προσαρμογής του ποσού των 520 εκατομμυρίων ευρώ σε σταθερές τιμές 1999, όπως προβλέπεται στις δημοσιονομικές προοπτικές. Έχει κατανεμηθεί μεταξύ του βασικού κονδυλίου B7-010, το οποίο λαμβάνει 530,28 εκατομμύρια ευρώ και του «διοικητικού» κονδυλίου με 9,72 εκατομμύρια ευρώ.

Το «διοικητικό» κονδύλι λαμβάνει επίσης 9,72 εκατομμύρια ευρώ σε πληρωμές πιστώσεων.

Παρά τη δυσκολία των δημοσιονομικών προβλέψεων, οι οποίες στην καλύτερη περίπτωση μπορούν να βασιστούν σε υποθέσεις καθώς δεν υπάρχουν άλλα σχετικά προηγούμενα στοιχεία, η ανάγκη πιστώσεων πληρωμής το 2001 σύμφωνα με το βασικό κονδύλι B7-010 έχει εκτιμηθεί γύρω στα 500 εκατομμύρια ευρώ. Θεωρήθηκε ότι το ήμισυ αυτού του ποσού θα καταβαλλόταν ως προκαταβολή μετά την απόφαση του Συμβουλίου για ανάθεση της διαχείρισης της ενίσχυσης στους οργανισμούς SAPARD, και το άλλο μισό ως συγχρηματοδότηση των δαπανών που προκύπτουν από την εφαρμογή των προγραμμάτων κατά τη διάρκεια του 2001. Η δημοσιονομική αρχή αποδέχτηκε τη μεταφορά 140,1 εκατομμυρίων ευρώ για πιστώσεις πληρωμών που δεν χρησιμοποιήθηκαν το 2000 και ενέκρινε 321,08 εκατομμύρια ευρώ για νέες πιστώσεις πληρωμών στον προϋπολογισμό του 2001.

6. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ SAPARD

Οι υποψήφιες χώρες κλήθηκαν να καταρτίσουν τα σχέδιά τους για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, επιλέγοντας μέτρα που αντικατοπτρίζουν ειδικές εθνικές συνθήκες. Τα σχέδια έπρεπε να υποβληθούν εντός έξι μηνών από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού SAPARD, δηλαδή μέχρι τις 29 Δεκεμβρίου 1999. Όλες οι

υποψήφιες χώρες, εκτός από την Τσεχική Δημοκρατία¹⁶, υπέβαλαν τα σχέδιά τους εντός αυτής της προθεσμίας. Όλα τα σχέδια έπρεπε να παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες προτού η Επιτροπή μπορέσει να κρίνει αποδεκτό κάθε ένα από τα αναθεωρημένα σχέδια, όπως έπραξε τελικά κατά τη διάρκεια του Απριλίου και του Μαΐου του 2000.

Η προκαταρτική φάση περιελάμβανε διαβουλεύσεις των οικονομικών, κοινωνικών και σχετικών με το περιβάλλον εταίρων, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 του κανονισμού SAPARD.

Ο κανονισμός SAPARD προβλέπει επίσης ότι τα προγράμματα θα εγκρίνονται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία υποβολής τους, υπό την προϋπόθεση ότι είναι διαθέσιμα όλα τα σχετικά στοιχεία. Αυτή είναι η φυσιολογική χρονική περίοδος που προβλέπεται για τα σχέδια γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών.

Η Επιτροπή ενέκρινε τα προγράμματα SAPARD για κάθε υποψήφια χώρα από τον Οκτώβριο έως τον Δεκέμβριο του 2000. Επομένως, δεν χρειάστηκε περισσότερος χρόνος για τη θέσπιση των προγραμμάτων SAPARD από ό,τι χρειάστηκε για τη θέσπιση των σχεδίων των κρατών μελών, παρά τη σημαντική εμπειρία των τελευταίων στην κατάρτιση σχεδίων και του γεγονότος ότι αυτή ήταν μια καινούργια διαδικασία για κάθε υποψήφια χώρα (βλέπε Παράρτημα 3).

Πριν εγκριθούν από 10 ειδικές αποφάσεις της Επιτροπής, όλα τα σχέδια παρουσιάστηκαν στην επιτροπή STAR, όπου για κάθε ένα δόθηκε ομόφωνη θετική γνωμοδότηση. Αντιπροσωπείες από κάθε υποψήφια χώρα ήταν παρούσες κατά τις συζητήσεις της επιτροπής σε ό,τι αφορά τα αντίστοιχα σχέδιά τους.

6.1. Περιεχόμενα προγράμματος

Παρότι η ισορροπία μεταξύ των μέτρων διαφέρει από πρόγραμμα σε πρόγραμμα, τρία μέτρα κυριαρχούν ουσιαστικά σε όλα: μεταποίηση και εμπορία, επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, επενδύσεις στην αγροτική υποδομή.

Εξετάζοντας όλες τις χώρες μαζί, η δημόσια ενίσχυση της μεταποίησης και της εμπορίας προηγείται κατά 26% της συνολικής κοινοτικής χορήγησης¹⁷, ακολουθούν οι επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και οι επενδύσεις στην αγροτική υποδομή, η κάθε μία λίγο πάνω από 20%. Έπειτα ακολουθεί η διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων περίπου με 11%. Από τα εννέα άλλα μέτρα των προγραμμάτων, κανένα δεν έχει ως μέσο όρο πάνω από το 4% επί του συνόλου. Παρότι το γεωργοπεριβαλλοντικό μέτρο δεν είναι υποχρεωτικό στο πλαίσιο του SAPARD και αφορά μόνο την πιλοτική εφαρμογή, σε αντίθεση με τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών, όλες οι υποψήφιες χώρες εκτός από τη Σλοβενία, έχουν περιλάβει το μέτρο αυτό στα προγράμματά τους. Μπορεί να σημειωθεί ακόμα ότι δύο μέτρα, π.χ. η δημιουργία υπηρεσιών αντικατάστασης και διαχείρισης αγροκτημάτων και το μέτρο δημιουργίας και ενημέρωσης κτηματολογίων, δεν έχουν περιληφθεί σε κανένα από τα προγράμματα (βλέπε Παράρτημα 4).

¹⁶ Η Τσεχική Δημοκρατία ζήτησε επίσημα παράταση της νόμιμης προθεσμίας της 29.12.1999 για τις 31.1.2000, η οποία της χορηγήθηκε.

¹⁷ Σε αυτό το τμήμα, οι αναφορές στην κοινοτική χορήγηση σχετίζονται με την αναμενόμενη συνολική κοινοτική συγχρηματοδότηση του SAPARD ύψους 3.703 εκατομμυρίων ευρώ για ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006.

Όλα τα στοιχεία στο Παράρτημα 4 (και στην παρούσα περιγραφή) πρέπει να εξεταστούν λαμβάνοντας υπόψη ότι για κάθε πρόγραμμα υπάρχει μια διάταξη η οποία επιτρέπει έναν ορισμένο βαθμό ευελιξίας, σύμφωνα με τη συμφωνία της επιτροπής παρακολούθησης. Ο βαθμός ευελιξίας κάθε μέτρου ορίζεται στο 10% του συνόλου για το εν λόγω μέτρο για την περίοδο 2000-2006, και πρέπει να είναι σύμφωνος με την κοινοτική χορήγηση στην(στις) συμφωνία(-ες) χρηματοδότησης που έχει(έχουν) συναφθεί. Αυτή η ευελιξία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διαχείρισης του προγράμματος και στην αποφυγή αλλαγών στα προγράμματα για αποκλειστικά γραφειοκρατικούς λόγους, όπως συνέβη με τα κράτη μέλη κατά την περίοδο 1994-1999.

6.1.1. *Μέτρο 1 – Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις*

Και τα 10 προγράμματα SAPARD περιλαμβάνουν το μέτρο της στήριξης των επενδύσεων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Αυτό το μέτρο έχει προγραμματιστεί να απορροφήσει 797 εκατομμύρια ευρώ που αντιπροσωπεύουν το 22% του συνόλου της κοινοτικής χορήγησης. Επομένως είναι, από απόψεως συνολικής χρηματοδότησης (και για τις 10 χώρες μαζί), το δεύτερο πιο σημαντικό μέτρο. Για πολλές χώρες, αποτελεί το σπουδαιότερο μέτρο: Λιθουανία (47%), Εσθονία (43%), Βουλγαρία (31%), Ουγγαρία (28%) και Τσεχική Δημοκρατία (28%).

Το ύψος του προϋπολογισμού που διατίθεται για το μέτρο αυτό στα προγράμματα αντικατοπτρίζει την ανάγκη εκσυγχρονισμού της γεωργίας και της προσαρμογής της στις κοινοτικές απαιτήσεις. Το μέτρο στοχεύει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μέσω βελτιώσεων των ακινήτων και του εξοπλισμού, μέσω βελτιώσεων της ποιότητας των προϊόντων και μέσω αναπροσαρμογής της παραγωγής σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, καθώς και στη συμβολή στη διαφοροποίηση άλλων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης. Ένας περαιτέρω στόχος είναι η στήριξη της προσαρμογής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στα κοινοτικά πρότυπα σχετικά με το περιβάλλον, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων.

Το πεδίο εφαρμογής του μέτρου ποικίλει σημαντικά από πρόγραμμα σε πρόγραμμα: οι τομείς που συνήθως περιλαμβάνονται είναι το κρέας (βοοειδή, χοίροι, πουλερικά) και η παραγωγή γάλακτος, η παραγωγή ζωοτροφών, τα δημητριακά, τα φρούτα και τα λαχανικά (και στην περίπτωση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και οι αμπελώνες).

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα πιθανών επιλέξιμων επενδύσεων περιλαμβάνουν την κατασκευή ή ανακαίνιση εγκαταστάσεων, την απόκτηση γεωργικών μηχανημάτων και εξοπλισμού, τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων, την κατασκευή ή αναβάθμιση εγκαταστάσεων αποθήκευσης ζωοτροφών, την κατασκευή ή ανανέωση εγκαταστάσεων μεταποίησης γάλακτος ή κρέατος στα αγροκτήματα.

Τα ποσοστά ενίσχυσης (δημόσια συμμετοχή σε σχέση με το συνολικό επιλέξιμο κόστος της επένδυσης) στα προγράμματα ποικίλουν από 30% έως 50%. Μερικές φορές διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τομέα/τύπο της επένδυσης ή ανάλογα με το καθεστώς του δικαιούχου (όπως νέοι σε ηλικία αγρότες ή αγρότες σε μειονεκτικές περιοχές).

6.1.2. Μέτρο 2 – Βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων

Αυτό το μέτρο περιλαμβάνεται και στα 10 προγράμματα SAPARD. Από απόψεως συνολικής χρηματοδότησης είναι το πιο σημαντικό, καθώς ανέρχεται σε 954 εκατομμύρια ευρώ και αντιπροσωπεύει το 26% της αναμενόμενης συνολικής κοινοτικής χορήγησης. Είναι το σπουδαιότερο μέτρο στην Τσεχική Δημοκρατία¹⁸ (25%), τη Λεττονία (26%), την Πολωνία (38%) και τη Σλοβενία (40%). Για τις υπόλοιπες χώρες βρίσκεται στη δεύτερη θέση: Βουλγαρία (24%), Εσθονία (18%) – στην ίδια θέση με το μέτρο για τη διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων), Ουγγαρία (21%), Λιθουανία (21%), Ρουμανία (17%) και Σλοβακική Δημοκρατία (26%).

Αυτά τα στοιχεία δίνουν μια εικόνα της σημασίας που δίδεται από τις υποψήφιες χώρες στο μέτρο μεταποίησης και εμπορίας για την υποστήριξη της αναβάθμισης, της προσαρμογής, της αναδόμησης ή της δημιουργίας των βιομηχανιών γεωργικών τροφίμων. Θα βοηθήσει τις χώρες στην αναδιάρθρωση των γεωργικών τομέων τους, στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων (βάσει των κοινοτικών προτύπων) και στον αποτελεσματικότερο ανταγωνισμό σε κοινοτικό επίπεδο.

Η επιλογή τομέων που θα στηριχθούν εξαρτάται από τα ειδικά γεωργικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε χώρας. Ο συνολικός αριθμός των τομέων που θα στηριχθούν σε κάθε χώρα ποικίλει από 3 (Εσθονία και Σλοβενία) έως 11 (Ρουμανία). Τρεις τομείς επιλέχθηκαν από όλες τις χώρες: γαλακτοκομικά προϊόντα, κρέας και ψάρια. Μεταξύ άλλων τομέων που επίσης θα στηριχθούν σύμφωνα με αυτό το μέτρο, οι πιο σημαντικοί είναι:

- οπωροκηπευτικά – υπάρχουν σε επτά από τις δέκα υποψήφιες χώρες (Βουλγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακική Δημοκρατία),
- οίνος (Βουλγαρία, Ουγγαρία και Ρουμανία),
- σιτηρά (Λεττονία, Λιθουανία και Ρουμανία).

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα πιθανών επιλέξιμων επενδύσεων περιλαμβάνουν: την κατασκευή και ανακαίνιση κτιρίων, τις επενδύσεις σε εγκαταστάσεις μεταποίησης τροφίμων οι οποίες πρέπει να πληρούν τις κοινοτικές απαιτήσεις, νέα (και, σύμφωνα με ειδικούς κανόνες, πιθανόν μεταχειρισμένα) μηχανήματα και εξοπλισμό (συμπεριλαμβανομένου του λογισμικού υπολογιστών), δεξαμενές και ψυγεία γάλακτος, εγκαταστάσεις αποθήκευσης (συμπεριλαμβανομένων των ψυκτικών αποθηκών) και εγκαταστάσεις πλύσης εμπορευματοκιβωτίων, εξοπλισμό επεξεργασίας αποβλήτων και υποπροϊόντων καθώς και εξοπλισμό για ποιοτική βελτίωση και βελτιωμένο έλεγχο της διαδικασίας παραγωγής.

¹⁸

Για την Τσεχική Δημοκρατία, η παρούσα ανάλυση καλύπτει το μέτρο «Βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων» και το μέτρο «Βελτίωση των διαρθρώσεων για ποιοτικούς, κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους για την ποιότητα των τροφίμων και για την προστασία των καταναλωτών» τα οποία θα εφαρμοστούν στις βιομηχανίες μεταποίησης. Οι δράσεις που προτείνονται από τις τσεχικές αρχές σύμφωνα με το τελευταίο μέτρο είναι παρόμοιες με τα μέτρα μεταποίησης και εμπορίας για τις άλλες εννέα υποψήφιες χώρες.

Ένας από τους βασικούς στόχους του SAPARD είναι η ενθάρρυνση των επενδύσεων που θα ενισχύσουν την ικανότητα του ιδιωτικού τομέα να συμμορφωθεί προς τις κοινοτικές κτηνιατρικές, υγειονομικές απαιτήσεις, τις απαιτήσεις για την υγιεινή, την ποιότητα των τροφίμων, την καλή διαβίωση των ζώων και το περιβάλλον. Κατά συνέπεια, προκειμένου να είναι έστω και δυνητικά επιλέξιμες για στήριξη, οι αιτήσεις σχεδίων που αφορούν την κατασκευή ακινήτων πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να αξιολογούνται από τις εθνικές περιβαλλοντικές και κτηνιατρικές αρχές, οι οποίες θα ελέγχουν εάν, μετά την ολοκλήρωσή τους, η σχετική επένδυση θα πληροί τις κοινοτικές απαιτήσεις σε κάθε έναν από αυτούς τους τομείς.

6.1.3. Μέτρο 3 – Βελτίωση των διαρθρώσεων για ποιοτικούς, κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους για την ποιότητα των τροφίμων και για την προστασία των καταναλωτών

Η κοινοτική χορήγηση για το μέτρο αυτό είναι 28 εκατομμύρια ευρώ. Αυτό το ποσό αντιπροσωπεύει το 1% του αναμενόμενης συνολικής κοινοτικής χορήγησης στο πλαίσιο του SAPARD. Πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο το SAPARD όσο και το PHARE μπορούν με πλήρη συμπληρωματικότητα να στηρίζουν επενδύσεις για τη βελτίωση των διαρθρώσεων για ποιοτικούς, κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους για την ποιότητα των τροφίμων και για την προστασία των καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένων των συνοριακών σταθμών ελέγχου. Το μεγάλο μέρος των επενδύσεων στο δημόσιο τομέα, το οποίο στοχεύει στη διασφάλιση της συμμόρφωσης προς το κεκτημένο, αναμένεται να στηριχθεί από το PHARE και όχι από το SAPARD, καθώς το τελευταίο μπορεί να στηρίζει μόνο μικρότερες δράσεις (μικρότερες των 2 εκατομμυρίων ευρώ) σε τοπικό επίπεδο (βλέπε επίσης στοιχείο 8.3).

Σύμφωνα με το SAPARD αυτό το μέτρο εγκρίθηκε μόνο για τη Ρουμανία¹⁹, όπου αντιπροσωπεύει το 3% του συνόλου της χορήγησης SAPARD. Οι ρουμανικές αρχές σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν το SAPARD για να στηρίζουν τη δημιουργία και τον εκσυγχρονισμό μικρών δημοσίων ή ιδιωτικών εργαστηρίων στον υγειονομικό-κτηνιατρικό τομέα και στους τομείς φυτοϋγειονομικών ελέγχων και ελέγχων ποιότητας των τροφίμων, κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο.

6.1.4. Μέτρο 4 – Μέθοδοι γεωργικής παραγωγής προσαρμοσμένες στην προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της υπαίθρου

Τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα ανέρχονται σε 83 εκατομμύρια ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 2% της κοινοτικής χορήγησης. Αντίθετα με ό,τι ισχύει για τα κράτη μέλη, η εφαρμογή αυτού του μέτρου δεν είναι υποχρεωτική για τις υπονήφιες χώρες στο πλαίσιο του SAPARD. Ωστόσο, με εξαίρεση τη Σλοβενία²⁰, όλες οι υπονήφιες χώρες το έχουν περιλάβει στα προγράμματά τους. Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 της Επιτροπής αναφέρει ότι επιτρέπεται η παροχή στήριξης για τα μέτρα αυτά υπό τον όρο ότι αφορούν ενέργειες σε πιλοτικό επίπεδο. Επίσης, «οι ενέργειες αυτές πρέπει να έχουν στόχο την απόκτηση πρακτικής εμπειρίας

¹⁹ Όπως περιγράφεται στην προηγούμενη υποσημείωση, το πρόγραμμα SAPARD για την Τσεχική Δημοκρατία περιλαμβάνει ένα μέτρο υπό τον τίτλο αυτό, το οποίο, ωστόσο, δεν περιλαμβάνεται σε αυτή την ανάλυση.

²⁰ Η Σλοβενία δεν περιέλαβε στο δικό της σχέδιο SAPARD ένα γεωργοπεριβαλλοντικό μέτρο, εν μέρει εξαιτίας του σχετικά μικρού συνολικού προϋπολογισμού της για το SAPARD και εν μέρει επειδή ετοιμαζόταν ένα γεωργοπεριβαλλοντικό πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από εθνικούς πόρους.

στην εφαρμογή γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων σε διοικητικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο εκμετάλλευσης.». Η επεξεργασία ορθών γεωργικών πρακτικών είναι μια άλλη σημαντική απαίτηση για τις υποψήφιες χώρες στο πλαίσιο αυτών των προπαρασκευαστικών εργασιών.

Οι εννέα ενδιαφερόμενες χώρες έχουν συμφωνήσει να ξεκινήσουν τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα με πιστώσεις μόνο από το 2001 ή το 2002. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι οι περιβαλλοντικές συνθήκες για τη γεωργία στις υποψήφιες χώρες είναι συχνά πολύ διαφορετικές από εκείνες στην Κοινότητα. Καθώς η ανάπτυξη των γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις τοπικές συνθήκες, δεν είναι απλώς θέμα μεταφοράς μέτρων στις υποψήφιες χώρες που εφαρμόζονται στην Κοινότητα. Χρειάζονται ουσιαστικές προπαρασκευαστικές εργασίες, προκειμένου να καθοριστούν τόσο το περιεχόμενο των μέτρων όσο και οι ρυθμίσεις για την εφαρμογή τους.

Ενώ οι περισσότερες από τις ενδιαφερόμενες χώρες έχουν ήδη θεσπίσει λεπτομερείς προσανατολισμούς για τις πιλοτικές δράσεις στα προγράμματά τους, πρόκειται απλώς για προτάσεις που δεν έχουν λάβει ακόμα την τελική τους μορφή σε συνεργασία με την Επιτροπή. Οι κύριοι προτεινόμενοι τομείς παρέμβασης είναι η βιολογική καλλιέργεια, η βιοποικιλότητα (συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών γενετικών πόρων), οι ειδικοί βιότοποι (συμπεριλαμβανομένων των υδροτόπων) και τα τοπία.

6.1.5. Μέτρο 5 – Ανάπτυξη και διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων που εξασφαλίζουν πολλαπλές δραστηριότητες και εναλλακτικά εισοδήματα

Κάθε πρόγραμμα προβλέπει ένα μέτρο για την ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων στην αγροτική οικονομία. Συνολικά, αυτό το μέτρο ανέρχεται σε 416 εκατομμύρια ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 11% της κοινοτικής χορήγησης για το SAPARD. Ο βαθμός στον οποίο προβλέπεται το μέτρο αυτό σε όλα τα προγράμματα ποικίλει από λιγότερο του 10% των συνολικών κεφαλαίων του προγράμματος για τη Βουλγαρία (6%) και τη Λιθουανία (8%), έως 24% για τη Λεττονία.

Ο κύριος στόχος του μέτρου αυτού είναι η ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της διαφοροποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο παρέχοντας εναλλακτικούς πόρους εισοδήματος στη γεωργία. Χρειάζονται δράσεις για την ενίσχυση των ευκαιριών εργασίας σε αγροτικές περιοχές, οι οποίες έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές στην αγορά εργασίας, όπως φαίνεται από τα ποσοστά απασχόλησης που παρουσιάζουν μείωση και από πτώση της απασχόλησης στη γεωργία. Παρότι η γεωργική εργασία στις περισσότερες υποψήφιες χώρες παραμένει πολύ πάνω από το επίπεδο πολλών περιοχών της Κοινότητας, ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη μια διαδικασία εκσυγχρονισμού η οποία θα αντικατοπτρίζει τις τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές.

Πολλές αγροτικές περιοχές στις υποψήφιες χώρες έχουν τη δυνατότητα διαφοροποίησης, ιδιαίτερα προς τον αγροτικό τουρισμό, την ανάπτυξη και την επέκταση των βιοτεχνιών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Όλα τα προγράμματα προβλέπουν, ως εκ τούτου, την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού καθώς και των βιοτεχνικών δραστηριοτήτων. Παραδείγματα των τελευταίων δραστηριοτήτων περιλαμβάνουν επενδύσεις σε εγκαταστάσεις και εξοπλισμό στους τομείς της υφαντικής, της ξυλουργικής και της αγγειοπλαστικής. Στη Βουλγαρία, τη

Λιθουανία και τη Ρουμανία, προβλέπεται επίσης η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων υδατοκαλλιέργειας και ιχθυοκαλλιέργειας. Τόσο η Τσεχική Δημοκρατία όσο και η Σλοβακική Δημοκρατία προβλέπουν την αναστήλωση κτιρίων ιστορικής και πολιτισμικής αξίας και τη μετατροπή των αγροικών για επιχειρηματικούς σκοπούς. Στην περίπτωση της Λεττονίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας, περιλαμβάνεται πρόβλεψη για την ανάπτυξη τοπικών πηγών ανανεώσιμων μορφών ενέργειας. Στο πρόγραμμα της Ρουμανίας περιλαμβάνεται η ανάπτυξη γεωργικών υπηρεσιών (με την ανάπτυξη συνεταιρισμών κοινής χρήσεως γεωργικών μηχανημάτων). Στην Εσθονία, προβλέπεται επίσης η στήριξη των επενδύσεων για τη δημιουργία ή την επέκταση δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών για χρήση από γεωργικούς παραγωγούς, δασοκτήμονες και τον αγροτικό πληθυσμό.

6.1.6. Μέτρο 6 – Δημιουργία υπηρεσιών αποκατάστασης και διαχείρισης αγροκτημάτων

Καμία υποψήφια χώρα δεν θεώρησε προτεραιότητα αυτό το μέτρο. Συνεπώς, δεν συμπεριελήφθη σε κανένα από τα εγκεκριμένα προγράμματα.

6.1.7. Μέτρο 7 – Σύσταση ομάδων παραγωγών

Αυτό το μέτρο περιλαμβάνεται σε τέσσερα προγράμματα SAPARD (Βουλγαρία, Ουγγαρία, Ρουμανία και Σλοβακική Δημοκρατία). Συνολικά το μέτρο ανέρχεται σε 47 εκατομμύρια ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 1% της συνολικής κοινοτικής χορήγησης για το SAPARD.

Στο πρόγραμμα για τη Βουλγαρία, το μέτρο αντιπροσωπεύει το 1% (4,7 εκατομμύρια ευρώ), για τη Ρουμανία 2% (23,6 εκατομμύρια ευρώ), για τη Σλοβακική Δημοκρατία 5% (8 εκατομμύρια ευρώ) και για την Ουγγαρία 7 % (26 εκατομμύρια ευρώ). Βασικός στόχος του μέτρου είναι η στήριξη των γεωργικών παραγωγών, οι οποίοι εμπορεύονται από κοινού τα προϊόντα τους σύμφωνα με προκαθορισμένα πρότυπα.

Καθορίζεται ένας ελάχιστος όγκος της ετήσιας παραγωγής των ομάδων που θα λάβουν στήριξη στην περίπτωση της Σλοβακικής Δημοκρατίας, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας και ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών καθορίζεται για τη Ρουμανία, (20 000 ευρώ), τη Βουλγαρία (150 000 ευρώ) και τη Σλοβακική Δημοκρατία (μεταξύ ποσού μικρότερου του 0,5 εκατομμυρίου ευρώ και 12 εκατομμυρίων ευρώ ανάλογα με το προϊόν).

6.1.8. Μέτρο 8 - Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών και προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς

Τέσσερις χώρες (Βουλγαρία, Εσθονία, Ουγγαρία και Τσεχική Δημοκρατία) έχουν συμπεριλάβει το μέτρο αυτό στα προγράμματα SAPARD που έχουν εκπονήσει ως μέρος της στρατηγικής τους για την αγροτική ανάπτυξη. Συνολικά, το μέτρο αυτό ανέρχεται σε 72 εκατομμύρια ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 2% της προβλεπόμενης κοινοτικής χορήγησης. Κυμαίνεται από το 11% των συνολικών κονδυλίων του προγράμματος στην περίπτωση της Τσεχικής Δημοκρατίας έως το 4% στην περίπτωση της Ουγγαρίας.

Κύριος στόχος αυτού του μέτρου είναι να ενισχύσει την ανάπτυξη των αγροτικών κοινοτήτων προκειμένου να βοηθήσει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Άλλη μια συνιστώσα είναι η διατήρηση και η ανακαίνιση της τοπικής κληρονομιάς (πολιτισμικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία και μνημεία).

Προκειμένου να στηρίξουν την ανάπτυξη του τουρισμού, τα χωριά πρέπει να δύνανται να προσφέρουν βασικές υπηρεσίες. Επιπλέον, πρέπει να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα κριτήρια βασισμένα στον πολιτιστικό ή φυσικό πλούτο, στις ιστορικές ή ξεχωριστές τοποθεσίες ή μνημεία και στην κληρονομιά. Η εμφάνιση των χωριών και του περιβάλλοντα χώρου τους μπορεί να αποτελέσει κινητήριο δύναμη στη στρατηγική αυτή.

Κάποια παραδείγματα δραστηριοτήτων που μπορεί να λάβουν στήριξη είναι: η ανακαίνιση δρόμων και δημοσίων χώρων· η βελτίωση της εικόνας του χωριού· η ανακαίνιση/προστασία ιστορικών και αρχιτεκτονικών μνημείων· η δημιουργία νέων δημοσίων εγκαταστάσεων για να προωθηθεί η δημιουργία επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων τόπων δημοσίων αγορών)· η δημιουργία σημείων πληροφόρησης· η ανακαίνιση/κατασκευή τοπικών πολιτιστικών κέντρων/κέντρων ψυχαγωγίας και όλα τα σχετικά έργα (όπως πάρκα και δημόσιοι κήποι).

6.1.9. Μέτρο 9 – Έγχειρες βελτιώσεις και αναδασμός

Τρεις χώρες (η Λεττονία, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Τσεχική Δημοκρατία) επέλεξαν αυτό το μέτρο. Ενώ το μέτρο αυτό ανέρχεται σε 46 εκατομμύρια ευρώ αντιπροσωπεύοντας το 1% της συνολικής κοινοτικής χορήγησης, το μέτρο «αναδασμού της γης» παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στο πρόγραμμα SAPARD της Τσεχικής Δημοκρατίας, όπου αφορά το 20% της συνολικής κοινοτικής χορήγησης, και σε μικρότερο βαθμό στο πρόγραμμα SAPARD της Σλοβακικής Δημοκρατίας (10% της συνολικής κοινοτικής χορήγησης).

Στις ενδιαφερόμενες χώρες, υπάρχει ανάγκη για χωροταξικές ρυθμίσεις και για ορθολογική διαχείριση των αγροτεμαχίων. Οι κύριες προκλήσεις είναι η κατάτμηση των αγροκτημάτων, ο μεγάλος αριθμός των εξ αδιαιρέτου μεριδίων, το μη ολοκληρωμένο κτηματολόγιο και η έλλειψη γεωγραφικής πρόσβασης σε μερικά αγροκτήματα. Η κατάσταση αυτή εμποδίζει την περαιτέρω ανάπτυξη της αποδοτικής γεωργίας, της αγοράς γης και των επενδύσεων σε γη, και μπορεί να εμποδίζει την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιστροφής της γης. Το μέτρο αυτό θα συνεισφέρει στη δημιουργία καλύτερης κατανομής της γης και, έτσι, θα αυξήσει την απόδοση των αγροκτημάτων βοηθώντας να δημιουργηθούν οι συνθήκες για ορθολογιστική διαχείριση της γης.

Οι επιλέξιμες επενδύσεις θα περιλαμβάνουν την προετοιμασία της απαραίτητης τεκμηρίωσης, την προετοιμασία και την εφαρμογή σχεδίων χρήσης της γης (όπως οριοθέτηση του σχεδίου κατανομής, τοπογραφίες και χωματουργικές εργασίες) και την κατασκευή δρόμων πρόσβασης.

6.1.10. Μέτρο 10 - Δημιουργία και ενημέρωση κτηματολογίων

Όλες οι υποψήφιες χώρες αναγνωρίζουν τη σημασία των δραστηριοτήτων που καλύπτονται από το μέτρο αυτό για τη μελλοντική τους ανάπτυξη. Ωστόσο, οι υποψήφιες χώρες έχουν χρησιμοποιήσει άλλους διαθέσιμους πόρους (κυρίως την ενίσχυση PHARE ή την ενίσχυση PHARE σε συνδυασμό με την ενίσχυση της Παγκόσμιας Τράπεζας) ή, σε μερικές περιπτώσεις, εθνικούς πόρους για τη στήριξη

αυτών των δραστηριοτήτων. Ως εκ τούτου, το μέτρο αυτό δεν έχει συμπεριληφθεί σε κανένα από τα προγράμματα.

6.1.11. Μέτρο 11 - Βελτίωση επαγγελματικής κατάρτισης

Όλα τα προγράμματα, εκτός εκείνων της Εσθονίας και της Σλοβενίας, περιλαμβάνουν ένα μέτρο για την επαγγελματική κατάρτιση. Η κοινοτική συγχρηματοδότηση που χορηγείται για το μέτρο αυτό ανέρχεται σε 117 εκατομμύρια ευρώ αντιπροσωπεύοντας το 3% της συνολικής κοινοτικής χορήγησης. Οι δικαιούχοι είναι αγρότες και άλλα πρόσωπα τα οποία συμμετέχουν σε γεωργικές και δασοκομικές δραστηριότητες καθώς και αυτοί που εγκαταλείπουν αυτές τις δραστηριότητες. Επομένως, οι αγρότες που μεταπηδούν από τις γεωργικές δραστηριότητες στον αγροτικό τουρισμό, για παράδειγμα, θα είναι επιλέξιμοι για στήριξη. Ωστόσο, άλλα άτομα, όπως αυτοί που εργάζονται στις βιομηχανίες μεταποίησης και εμπορίας, δεν είναι επιλέξιμοι για το μέτρο αυτό.

Οι κύριοι στόχοι είναι η προετοιμασία των γεωργών για επαναπροσανατολισμό της παραγωγής και για την απόκτηση των ικανοτήτων που χρειάζονται για να γίνουν ικανοί να διαχειρίζονται μια οικονομικά βιώσιμη γεωργική εκμετάλλευση. Άλλοι στόχοι περιλαμβάνουν την εφαρμογή πρακτικών παραγωγής συμβατών με τη διαχείριση και την ενίσχυση του τοπίου, την προστασία του περιβάλλοντος, τα πρότυπα υγιεινής και την καλή διαβίωση των ζώων.

Μερικά προγράμματα περιλαμβάνουν επίσης στόχους που αφορούν την κατάρτιση για δασοκλήμονες και άλλα άτομα που ασχολούνται με δασοκομικές δραστηριότητες για τη διευκόλυνση της εφαρμογής πρακτικών δασικής διαχείρισης που βελτιώνουν τις οικονομικές, οικολογικές ή κοινωνικές λειτουργίες των δασών.

6.1.12. Μέτρο 12 - Ανάπτυξη και βελτίωση αγροτικής υποδομής

Η φτωχή υποδομή και οι σχετικές με αυτήν επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη αποτελούν βασικά ζητήματα προβληματισμού για όλες τις υποψήφιες χώρες. Συνολικά, 759 εκατομμύρια ευρώ, που αντιπροσωπεύουν το 21% της κοινοτικής χορήγησης, θα δοθούν στο μέτρο για την αγροτική υποδομή. Στην Πολωνία και τη Ρουμανία, το 28% των αντιστοίχων προγραμμάτων τους θα διατεθεί για μια σειρά επενδύσεων στην αγροτική υποδομή. Και στα δύο προγράμματα, οι βελτιώσεις στην υποδομή θεωρούνται ως προαπαιτούμενο για την αγροτική ανάπτυξη. Στην Πολωνία, η ανεπαρκής τεχνική υποδομή σε αγροτικές περιοχές αποτελεί ένα από τα κύρια εμπόδια για την ανάπτυξη. Επί παραδείγματι, στο τέλος του 1998, μόνο το 50% των αγροτικών νοικοκυριών διέθετε τηλέφωνο (σημαντικό εμπόδιο για την ανάπτυξη επιχειρήσεων)· και μόνο το 5,8% των αγροτικών νοικοκυριών ήταν συνδεδεμένα με αποχετευτικά δίκτυα. Επιπροσθέτως, μόνο ένα τρίτο των αγροτικών νοικοκυριών χρησιμοποιούσε δημόσιες χωματερές. Έχει υπολογιστεί ότι ένα παρόμοιο ποσοστό του δικτύου παροχής ηλεκτρισμού στις αγροτικές περιοχές της Πολωνίας πρέπει επειγόντως να εκσυγχρονιστεί.

Στη Ρουμανία, ο αγροτικός πληθυσμός συχνά δεν έχει πρόσβαση σε δίκτυο παροχής ύδατος. Πέρα από τα προβλήματα πρόσβασης, τα πηγάδια δεν παρέχουν νερό καλής ποιότητας.

Τέσσερις κύριοι τύποι υποδομής που σχετίζονται με τα προβλήματα αυτά, καλύπτονται σε διαφορετικό βαθμό από τα προγράμματα SAPARD. Οι τύποι

υποδομής είναι επενδύσεις για: (i) διαχείριση υδάτων και λυμάτων (ii) δρόμους (iii) παροχή ηλεκτρισμού και (iv) αγροτικές τηλεπικοινωνίες. Όλα τα προγράμματα (με την εξαίρεση της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Σλοβενίας) προβλέπουν επενδύσεις για τη διαχείριση της υδροδότησης και των λυμάτων καθώς και για δρόμους. Τα προγράμματα για τα κράτη της Βαλτικής προβλέπουν επενδύσεις για δρόμους πρόσβασης τόσο σε αγροκτήματα όσο και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε αγροτικές επιχειρήσεις. Η ενίσχυση του δικτύου παροχής ηλεκτρισμού περιλαμβάνεται στα προγράμματα για την Τσεχική Δημοκρατία (όπου προβλέπεται επίσης και η ανάπτυξη ανανεώσιμων μορφών ενέργειας), την Εσθονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, και την Πολωνία. Τα τελευταία τέσσερα προγράμματα προβλέπουν επίσης τη βελτίωση των αγροτικών τηλεπικοινωνιών.

6.1.13. Μέτρο 13 - Διαχείριση γεωργικών υδατικών πόρων

Το μέτρο αυτό περιλαμβάνεται μόνο στα προγράμματα SAPARD της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Σύμφωνα με τους οικονομικούς πίνακες, ποσό 50 εκατομμυρίων ευρώ θα διατεθεί στο μέτρο αυτό, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 1% της αναμενόμενης συνολικής κοινοτικής χορήγησης. Αυτό αντιπροσωπεύει το 5% (20 εκατομμύρια ευρώ) και το 3% (30 εκατομμύρια ευρώ) της κοινοτικής χορήγησης για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία αντίστοιχα.

Οι κύριοι στόχοι του μέτρου αυτού είναι η διασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτινων πόρων και η προστασία του περιβάλλοντος στις αγροτικές περιοχές. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί εν μέρει με προγράμματα για άρδευση, αποστραγγίσεις και αντιπλημμυρική προστασία.

Το μέτρο αυτό περιλαμβάνει:

- εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων συστημάτων άρδευσης,
- κατασκευή και ανανέωση αναχωμάτων για την προστασία της αγροτικής γης από πλημμύρες,
- κατασκευή φραγμάτων και σχετικών αρδευτικών δικτύων.

6.1.14. Μέτρο 14 - Δασοκομία, συμπεριλαμβανομένης της δάσωσης γεωργικών εκτάσεων, επενδύσεις για δασικές εκμεταλλεύσεις σε ιδιωτικές δασικές εκτάσεις και μεταποίηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων

Το μέτρο αυτό συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα SAPARD που εγκρίθηκαν για έξι χώρες: τη Βουλγαρία, την Εσθονία, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία και τη Σλοβακική Δημοκρατία. Συνολικά, προβλέπεται ότι 167 εκατομμύρια ευρώ, που αντιπροσωπεύουν το 5% της κοινοτικής χορήγησης, θα χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη δασοκομικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με το μέτρο αυτό. Η σημασία του για κάθε υποψήφια χώρα κυμαίνεται από 1% (Εσθονία) έως 8% (Βουλγαρία και Σλοβακική Δημοκρατία) και 10% (Ρουμανία).

Οι κύριες δραστηριότητες που θα λάβουν στήριξη στο πλαίσιο του μέτρου αυτού είναι η δάσωση γεωργικών εκτάσεων, η βελτίωση των υφιστάμενων δασικών εκτάσεων, επενδύσεις για τη βελτίωση και την ορθολογική δασική εκμετάλλευση, η μεταποίηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων και η στήριξη της δασικής υποδομής.

Πρέπει να σημειωθούν δύο ακόμη σημεία:

- (α) οι υποψήφιες χώρες που δεν συμπεριέλαβαν το μέτρο αυτό ως προτεραιότητα SAPARD σε αυτό το στάδιο στηρίζουν τις δασοκομικές δραστηριότητες μέσω εθνικών μέτρων (Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία), ή μέσω του προγράμματος θεσμικής στήριξης PHARE (π.χ. Ουγγαρία - Ανάπτυξη του δασοκομικού συστήματος πληροφόρησης).
- (β) ακόμα και προγράμματα που δεν περιλαμβάνουν αυτό το μέτρο μπορούν να στηρίζουν δραστηριότητες που σχετίζονται με τη δασοκομία σύμφωνα με άλλα μέτρα, συγκεκριμένα: κατάρτιση για δασοκτήμονες (μέτρο 11), δημιουργία ή βελτίωση φυτωρίων δασικών δέντρων (μέτρο 1), δασικοί δρόμοι ή μονοπάτια (μέτρο 12) και μεταποίηση και εμπορία δασοκομικών προϊόντων, που μπορούν να έχουν ως βάση το ξύλο, αλλά να μην είναι ξυλεία και περιλαμβάνει προϊόντα όπως έργα ξυλογλυπτικής, καυσόξυλα και βατόμουρα του δάσους (μέτρο 5).

6.1.15 Μέτρο 15 - Τεχνική βοήθεια για τα μέτρα που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό, συμπεριλαμβανομένων μελετών για τη βοήθεια στην προετοιμασία και την παρακολούθηση του προγράμματος, ενημερωτικές και διαφημιστικές εκστρατείες

Η παράγραφος 15 του άρθρου 2 του κανονισμού SAPARD προβλέπει τεχνική βοήθεια για τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε κάθε πρόγραμμα. Συνολικά, η τεχνική βοήθεια ανέρχεται σε 3% περίπου της κοινοτικής χορήγησης. Το ποσοστό κυμαίνεται από 1% του προγράμματος στην περίπτωση της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Πολωνίας έως 5% για τη Ρουμανία.

Όλα τα προγράμματα SAPARD περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις εξής τέσσερις κατηγορίες δαπανών:

1. *Ενημέρωση και διαφήμιση.* Όλα τα προγράμματα προβλέπουν τη χρήση τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη ενημερωτικών και διαφημιστικών αναγκών. Προς το τέλος του 2000, η Επιτροπή ζήτησε από κάθε χώρα να αναφέρει τις συγκεκριμένες δράσεις που είχε αναλάβει ή σκόπευε να υλοποιήσει προκειμένου να προβάλλει το πρόγραμμα.
2. *Παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος και στήριξη για τις δραστηριότητες της επιτροπής παρακολούθησης.* Όλα τα προγράμματα πρέπει να υποβάλλονται σε διαδικασία παρακολούθησης και προβλέπουν χρήση τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη δαπανών που σχετίζονται με την προετοιμασία και τις συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης.
3. *Εκτιμήσεις και μελέτες προγραμμάτων.* Όλα τα προγράμματα θα υπόκεινται σε μεσοπρόθεσμη εκτίμηση. Η εν λόγω εκτίμηση θα γίνεται με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων για την ανάληψη τέτοιων δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών σχετικά με τα συστήματα πληροφόρησης παρακολούθησης και διαχείρισης.
4. *Κατάρτιση και χρήση εμπειρογνομόνων.* Σε κάποια προγράμματα προβλέπεται η συμμετοχή εμπειρογνομόνων για την παροχή συμβουλευτικού έργου, για παράδειγμα στην προετοιμασία εγγράφων στήριξης για επιλογή σχεδίων και για την κατάρτιση εκπαιδευτών.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2000, όλες οι χώρες έδωσαν στην Επιτροπή μια εκτίμηση της ανάγκης τους για τεχνική βοήθεια μέχρι το τέλος του 2001. Τον Μάιο του 2001, η Επιτροπή υπέδειξε στις υποψήφιες χώρες ποιες από τις ανάγκες αυτές θεώρησε επιλέξιμες για κοινοτική συγχρηματοδότηση.

6.2. Διατομεακά θέματα

6.2.1. Περιβάλλον

Η περιβαλλοντική πτυχή των προγραμμάτων SAPARD δεν περιορίζεται στο γεωργοπεριβαλλοντικό μέτρο (μέτρο 4). Καθώς ένας από τους κύριους στόχους των προγραμμάτων SAPARD είναι να συνεισφέρουν στην εφαρμογή του κεκτημένου, η επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων περιλήφθηκε σε ποικίλα άλλα μέτρα στα διάφορα προγράμματα. Έτσι, έχουν προβλεφθεί δράσεις με σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές, αλλά που δεν εμπίπτουν στο μέτρο 4, ειδικά σε σχέση με την προστασία των υδάτων (οδηγία για τα νιτρικά άλατα και οδηγία για τα αστικά λύματα). Περιλαμβάνουν τη διαχείριση λιπασμάτων σύμφωνα με το μέτρο 1, την επεξεργασία των αποβλήτων σύμφωνα με το μέτρο 2 και την επεξεργασία των υδάτων σύμφωνα με το μέτρο 12.

Έχει δοθεί προσοχή στη χρήση της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη διαδικασία επιλογής των σχεδίων, ειδικότερα για την αποφυγή καταστροφής περιοχών που μπορούν εν δυνάμει να ενταχθούν στο δίκτυο Natura 2000. Περιβαλλοντικές αρχές θα εμπλέκονται στη διαδικασία εξακρίβωσης της τήρησης των περιβαλλοντικών περιορισμών στη διαδικασία επιλογής των σχεδίων. Οι αρχές αυτές και οι σχετικές ΜΚΟ συμμετέχουν κι αυτές στην παρακολούθηση και την εκτίμηση των περιβαλλοντικών πτυχών των προγραμμάτων.

Η υποχρέωση των δικαιούχων να τηρούν περιβαλλοντικά πρότυπα ισοδύναμα με αυτά που ορίζονται στην κοινοτική νομοθεσία (ειδικότερα σχετικά με τις νιτρικές ουσίες, την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και το δίκτυο Natura 2000) και την καλή διαβίωση των ζώων, είναι βασικό στοιχείο των προγραμμάτων. Σε διάφορες υποψήφιες χώρες, οι υποχρεώσεις αυτές ενισχύθηκαν από δεσμεύσεις με τη μορφή προθεσμιών για τη μεταφορά τους στην εθνική νομοθεσία.

6.2.2. Ποιότητα και υγειονομικές προδιαγραφές

Οι επενδύσεις σύμφωνα με το μέτρο 2 και, όπου εφαρμόζεται, σύμφωνα επίσης με το μέτρο 1, απαιτούν συμμόρφωση με πρότυπα ισοδύναμα με αυτά που ορίζονται στις κοινοτικές διατάξεις σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων. Όλα τα προγράμματα ορίζουν ότι:

- Η στήριξη SAPARD για τις επενδύσεις θα χορηγείται μόνο εάν η επένδυση πληροί τα πρότυπα της Κοινότητας όταν θα έχει ολοκληρωθεί,
- οι αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές θα διεξάγουν εκ των προτέρων εκτίμηση του σχεδίου για να πιστοποιούν ότι η επένδυση θα πληροί τα πρότυπα της Κοινότητας όταν θα ολοκληρωθεί.

6.2.3. Εκ των προτέρων εκτιμήσεις

Το άρθρο 5 του κανονισμού SAPARD ορίζει ότι όλα τα προγράμματα θα εξαρτώνται από μία εκ των προτέρων και μία ενδιάμεση εκτίμηση, συνεχή

παρακολούθηση και μία εκ των υστέρων αξιολόγηση. Η Επιτροπή έστειλε γενικές κατευθυντήριες γραμμές σε όλες τις υποψήφιες χώρες σχετικά με την εκ των προτέρων εκτίμηση των προτάσεων προγραμμάτων τους. Όλες οι χώρες έχουν χρησιμοποιήσει αυτές τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές, σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα με πολύ καλό αποτέλεσμα.

Το έργο της εκτίμησης είχε θετική επίπτωση στη συνολική ποιότητα των σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης. Η συμμετοχή εκτιμητών στην κατάρτιση των προτάσεων προγραμμάτων και η ένταξη των συμπερασμάτων των εκτιμήσεων και συστάσεων στα προγράμματα είχε ως αποτέλεσμα βελτιώσεις στη συνεκτικότητα και τη συνέπεια των προγραμμάτων. Εν μέρει, κατά τις διαδικασίες εκπόνησης των εκτιμήσεων, φάνηκε ότι υπήρχαν κάποιες ελλείψεις εμπειρογνομosύνης ή εμπειρίας από μέρους των εθνικών αρχών στην προετοιμασία σχεδίων SAPARD.

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα των εν λόγω διαδικασιών που αφορούν τις *εκ των προτέρων* εκτιμήσεις είναι η εξωτερική προοπτική που παρέχουν οι εκτιμητές. Επιπροσθέτως, η συμμετοχή εξωτερικών εκτιμητών έχει βοηθήσει τις διάφορες ενδιαφερόμενες εθνικές αρχές να αποκτήσουν νέες προοπτικές σχετικά με τις θεωρητικές βάσεις του προγραμματισμού.

7. ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ SAPARD ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

7.1. Νομικό ιστορικό

Η ενότητα 3 της παρούσας έκθεσης παρουσιάζει το νομοθετικό πλαίσιο για την εφαρμογή του κανονισμού SAPARD. Η ειδική νομική βάση για την αποκέντρωση της διαχείρισης της ενίσχυσης SAPARD βρίσκεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 του Κοινοβουλίου, του κανονισμού για τον συντονισμό. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει, βάσει μιας κατά περίπτωση ανάλυσης της ικανότητας διαχείρισης των εθνικών και τομεακών προγραμμάτων/σχεδίων, των διαδικασιών δημοσιονομικού ελέγχου και των δομών όσον αφορά τα δημόσια οικονομικά, να παρεκκλίνει από την απαίτηση της *εκ των προτέρων* έγκρισης. Η εν λόγω έγκριση απαιτείται στο πλαίσιο εξωτερικής ενίσχυσης για την επιλογή σχεδίων, την προκήρυξη και σύναψη συμβάσεων.

7.2. Ελάχιστα κριτήρια και προϋποθέσεις για την αποκέντρωση που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1266/1999

Η παράγραφος 2 του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 ορίζει ότι κάθε τέτοια παρέκκλιση και ανάθεση διαχείρισης, η οποία αναφέρεται στο σημείο 7.1, θα υπόκειται σε:

- ελάχιστα κριτήρια προκειμένου να βεβαιούται η ικανότης των φορέων εφαρμογής στις υποψήφιες χώρες να διαχειρίζονται τη βοήθεια, και
- ελάχιστες προϋποθέσεις που ισχύουν όσον αφορά τους εν λόγω φορείς εφαρμογής.

Τα ελάχιστα κριτήρια και προϋποθέσεις ορίζονται στο παράρτημα του εν λόγω κανονισμού, ως ακολούθως:

1. *Ελάχιστα κριτήρια για την εκτίμηση της ικανότητας των φορέων εφαρμογής στις υποψήφιες χώρες να διαχειρίζονται τη βοήθεια*

Η Επιτροπή εφαρμόζει τα ακόλουθα κριτήρια για να εκτιμήσει ποιοι φορείς εφαρμογής στις εταιρικές χώρες είναι ικανοί να διαχειρίζονται τη βοήθεια σε αποκεντρωμένη βάση:

- (i) θα πρέπει να υπάρχει ένα επακριβώς ορισμένο σύστημα για τη διαχείριση των κονδυλίων, με πλήρη εσωτερικό κανονισμό, σαφείς θεσμικές και προσωπικές ευθύνες·*
- (ii) πρέπει να τηρείται η αρχή του διαχωρισμού των εξουσιών ούτως ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων κατά την ανάθεση και την πληρωμή·*
- (iii) πρέπει να είναι διαθέσιμο και να διορίζεται για το έργο αυτό επαρκές προσωπικό. Τα πρόσωπα αυτά πρέπει να έχουν κατάλληλες ικανότητες και πείρα σε οικονομικούς ελέγχους, γλωσσικές ικανότητες και πλήρη κατάρτιση όσον αφορά την εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων.*

2. *Ελάχιστες προϋποθέσεις για την αποκεντρωμένη διαχείριση από φορείς εφαρμογής στις υποψήφιες χώρες*

Η αποκεντρωση στις υποψήφιες χώρες, με εκ των υστέρων έλεγχο από την Επιτροπή, μπορεί να εξετάζεται, όταν ένας φορέας εφαρμογής πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (i) έχει αποδεδειγμένα αποτελεσματικούς εσωτερικούς ελέγχους, μεταξύ άλλων ανεξάρτητες λειτουργίες δημοσιονομικού ελέγχου και αποτελεσματικό σύστημα λογιστικής και δημοσιονομικών εκθέσεων που πληρούν διεθνώς παραδεκτά πρότυπα ελέγχων·*
- (ii) έχει πρόσφατα διεξαχθεί δημοσιονομικός και επιχειρησιακός έλεγχος που αποδεικνύει την αποτελεσματική και έγκαιρη διαχείριση της κοινοτικής βοήθειας ή παρεμφερών εθνικών μέτρων·*
- (iii) υπάρχει αξιόπιστο εθνικό σύστημα δημοσιονομικού ελέγχου επί του φορέα εφαρμογής·*
- (iv) οι κανόνες περί των δημοσίων συμβάσεων έχουν γίνει δεκτοί από την Επιτροπή ως πληρούντες τις απαιτήσεις του τίτλου IX του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων·*
- (v) ο εθνικός διατάκτης δεσμεύεται να αναλαμβάνει την πλήρη δημοσιονομική αρμοδιότητα και ευθύνη για τα κονδύλια.*

Ο κανονισμός επίσης αναφέρει ότι η ανάθεση της διαχείρισης θα υπόκειται σε ειδικές διατάξεις όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την προκήρυξη, την εξέταση και την αξιολόγηση των προσφορών, την ανάθεση συμβάσεων και την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις, οι οποίες ορίζονται σε συμφωνίες χρηματοδότησης με καθεμία δικαιούχο χώρα.

7.3. Σχέση μεταξύ των όρων του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999, του κανονισμού SAPARD (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 που ορίζει τους χρηματοδοτικούς κανόνες για το SAPARD

Οι προϋποθέσεις για αποκέντρωση που ορίζονται στον κανονισμό συντονισμού δεν είναι ασυμβίβαστες με τις αρχές του ΕΓΤΠΕ και των διαρθρωτικών ταμείων (συμπεριλαμβανομένου του Προσανατολισμού) στις οποίες αναφέρεται ο κανονισμός SAPARD. Ωστόσο, η Επιτροπή είχε την υποχρέωση, σύμφωνα με τον κανονισμό SAPARD, να εγκρίνει χρηματοδοτικούς κανόνες. Επιπροσθέτως, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 εξυπηρέτησε τους ακόλουθους σκοπούς:

- (i) έδειξε ότι η Επιτροπή εμμένει στην υποχρέωση που περιλαμβάνεται στον κανονισμό SAPARD, ότι πρέπει να τηρούνται οι αρχές του ΕΓΤΠΕ και των διαρθρωτικών ταμείων, και
- (ii) παρείχε στις υποψήφιες χώρες περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να πληρούν τις προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999.

Η υπάρχουσα κοινοτική νομοθεσία που καλύπτει τις εργασίες του ΕΓΤΠΕ και των διαρθρωτικών ταμείων παρείχε μια αξιόπιστη βάση για τους χρηματοδοτικούς κανόνες που διέπουν το SAPARD.

Όσον αφορά το (i), ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 περιλαμβάνει την απαίτηση ορισμού ενός οργανισμού πληρωμής, ο οποίος απαιτείται επίσης για τις εργασίες των διαρθρωτικών ταμείων και του ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων. Ο κανονισμός αφορά σε μεγάλο βαθμό το σύστημα διαπίστευσης που χρησιμοποιείται ειδικά για την πληρωμή μέτρων που χρηματοδοτούνται από το τμήμα Εγγυήσεων. Το σύστημα προκαταβολών και επιστροφής πληρωμών βασίζεται πρωταρχικά στο σύστημα των διαρθρωτικών ταμείων. Ο κανονισμός περιλαμβάνει την απαίτηση η Επιτροπή να προβαίνει σε εκκαθάριση των λογαριασμών του οργανισμού SAPARD σε ετήσια βάση. Κατά τη διαδικασία αυτή, απαιτείται η υποψήφια χώρα να υποβάλλει στην Επιτροπή ένα ανεξάρτητο πιστοποιητικό και μια ανεξάρτητη έκθεση. Οι κανόνες εξωτερικής ενίσχυσης του δημοσιονομικού κανονισμού απαιτούν επίσης μια διαδικασία εκκαθάρισης πριν από την τελική καταχώρηση των πληρωμών στις πιστώσεις του προϋπολογισμού. Το σύστημα διαρθρωτικών ταμείων απαιτεί την υποβολή ενός ανεξάρτητου πιστοποιητικού και μιας ανεξάρτητης έκθεσης στο τέλος της περιόδου προγραμματισμού και όχι σε ετήσια βάση.

Όσον αφορά το (ii), ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα λαμβάνεται από την αρμόδια αρχή η απόφαση διαπίστευσης του οργανισμού που θα είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή και την πληρωμή των μέτρων. Το παράρτημα του κανονισμού ορίζει λεπτομερή καθήκοντα και τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται για τη διαπίστευση οργανισμού SAPARD. Τα εν λόγω καθήκοντα και κριτήρια αντιπροσωπεύουν το προϊόν της επεξεργασίας του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) 1266/1999 και των προϋποθέσεων για τον διορισμό οποιοδήποτε οργανισμό εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένου και του εθνικού ταμείου. Στον κανονισμό ορίζονται επίσης ο ρόλος του εθνικού ταμείου και οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ανάθεση της διαχείρισης.

7.4. Σχέση μεταξύ των ρυθμιστικών προϋποθέσεων για την ανάθεση της διαχείρισης και της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης

Στην πολυετή συμφωνία περιλήφθηκαν οι κανόνες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2222/2000, που αντικατόπτριζαν τόσο τους κανόνες του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 όσο και αυτούς του (ΕΚ) αριθ. 1266/1999. Οι διαπραγματεύσεις σχετικά με τις συμφωνίες έδωσαν στην Επιτροπή άλλη μια ευκαιρία για την επεξεργασία των κριτηρίων και των προϋποθέσεων του κανονισμού προκειμένου να αποσαφηνιστούν και να επεξηγηθούν, γεγονός που βοήθησε επίσης και τις υποψήφιες χώρες να κατανοήσουν καλύτερα τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αποκέντρωση.

7.5. Απόφαση της Επιτροπής για την ανάθεση της διαχείρισης της ενίσχυσης

Για τη λήψη της απόφασης της Επιτροπής για την ανάθεση της διαχείρισης της βοήθειας λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

1. η υποψήφια χώρα ολοκληρώνει την εργασία εθνικής διαπίστευσης του οργανισμού SAPARD. Αυτή πρέπει να εξεταστεί από την αρμόδια αρχή, που πρέπει τότε να δηλώσει την ικανοποίησή της για το αποτέλεσμα με τη μορφή μιας εγκριτικής πράξης·
2. το εθνικό ταμείο που εντάσσεται στο Υπουργείο Οικονομικών πρέπει να αποδείξει την ικανότητά του να διαχειρίζεται την παραλαβή και τη μεταφορά κοινοτικών και εθνικών κονδυλίων·
3. οι αρχές πρέπει να ενημερώσουν την Επιτροπή για την εν λόγω εργασία διαπίστευσης και πρέπει να σταλεί στην Επιτροπή μία ολοκληρωμένη δέσμη πληροφοριών·
4. η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει, στις Βρυξέλλες και επιτόπου, τη βάση για την εθνική διαπίστευση, αποκτώντας μεταξύ άλλων συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινήσεις·
5. η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει την ανάθεση της διαχείρισης των μέτρων του προγράμματος (όλων των μέτρων ή μέρους αυτών) στον οργανισμό SAPARD και το εθνικό ταμείο όταν κρίνει ότι η χώρα έχει αποδείξει ότι μπορεί να εφαρμόσει το πρόγραμμα·
6. εκδίδεται «προσωρινή» απόφαση για τη διαπίστευση όταν οι ελεγκτές είναι σίγουροι ότι το σύστημα που έχει θεσπίσει η υποψήφια χώρα θα λειτουργήσει αποτελεσματικά, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι το σύστημα θα «ελεγχθεί» μόλις πραγματοποιηθεί η επεξεργασία των πρώτων συναλλαγών·
7. η Επιτροπή ενημερώνει τη χώρα για την έγκριση της απόφασης και για όσες συστάσεις πρέπει να υλοποιηθούν.

Σε μεταγενέστερο στάδιο η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να χορηγήσει την ανάθεση της διαχείρισης σε άλλη βάση εκτός της προσωρινής.

7.6. Πρόοδος που σημειώθηκε προς την αποκέντρωση

7.6.1. Επισκέψεις ελέγχου το 1999

Τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 1999, η Επιτροπή διεξήγαγε τις πρώτες επισκέψεις ελέγχου σε κάθε υποψήφια χώρα για να διαπιστώσει σε ποιο βαθμό σημειώθηκε πρόοδος για τη θέσπιση των συστημάτων για την εφαρμογή του SAPARD.

Οι επισκέψεις πραγματοποιήθηκαν όταν η ανακοίνωση προς την Επιτροπή της 26ης Ιανουαρίου 2000 βρισκόταν στα τελικά στάδια σύνταξης, και, επομένως, πριν από την έγκριση των λεπτομερών χρηματοδοτικών κανόνων που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000. Ωστόσο, οι υποψήφιες χώρες είχαν ήδη λάβει γνώση των προϋποθέσεων για την αποκέντρωση που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 (ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 26 Ιουνίου 1999).

Την εποχή αυτών των πρώτων επισκέψεων, οι υποψήφιες χώρες βρίσκονταν στα τελικά στάδια κατάρτισης των σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης, τα οποία έπρεπε να υποβληθούν στην Επιτροπή έως τις 29 Δεκεμβρίου 1999. Ο κανονισμός SAPARD (ο οποίος δημοσιεύτηκε επίσης στις 26 Ιουνίου 1999) ορίζει ότι η χρηματοδοτική στήριξη πρέπει να είναι σύμφωνη με τις αρχές του ΕΓΤΠΕ. Ο κανονισμός επίσης απαιτεί από τις υποψήφιες χώρες να περιλάβουν στα σχέδιά τους «τις ονομασίες των αρμοδίων αρχών και οργανισμών των υπευθύνων για την εκτέλεση του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένου του φορέα πληρωμής». Οι χώρες είχαν ήδη εξοικειωθεί με τις αρχές αυτές και το σύστημα πληρωμής από σεμινάρια αξιολόγησης που είχε οργανώσει η Επιτροπή στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος θεσμικής στήριξης για τις υποψήφιες χώρες που είχε θεσπίσει. Ο κανονισμός SAPARD απαιτεί επίσης από τις υποψήφιες χώρες να συμπεριλάβουν στα σχέδιά τους διατάξεις που να διασφαλίζουν την ορθή εφαρμογή του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων για ελέγχους και κυρώσεις.

Το συμπέρασμα που συνάχθηκε από τις επισκέψεις ήταν ότι οι υποψήφιες χώρες έπρεπε να αναλάβουν μεγάλο όγκο εργασίας προκειμένου να προσαρμόσουν τις διαδικασίες τους για το SAPARD. Η Επιτροπή απέστειλε επιστολές σε κάθε χώρα στις οποίες υποδεικνύονταν οι τομείς που έπρεπε να βελτιωθούν σύμφωνα με τα πορίσματα των πρώτων αυτών επισκέψεων.

7.6.2. Επισκέψεις ελέγχου το 2000

Κατά τη διάρκεια του έτους 2000, η Επιτροπή διεξήγαγε 36 επισκέψεις ελέγχου για να εκτιμήσει την πρόοδο και κοινοποίησε τα πορίσματά της στις υποψήφιες χώρες με επιστολή. Οι επισκέψεις επεσήμαναν πολλά θέματα, μερικά από τα οποία αφορούσαν ειδικά μεμονωμένες χώρες, και άλλα που ήταν κοινά για όλες. Στα σημαντικότερα κοινά σημεία περιλαμβάνονταν:

- η ανάγκη θέσπισης αποτελεσματικών λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου τόσο στον οργανισμό SAPARD όσο και στο εθνικό ταμείο,
- η ανάγκη διασφάλισης ότι τα κριτήρια επιλεξιμότητας και κατάταξης είναι συγκεκριμένα, μετρήσιμα και δυνάμενα να αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης,
- η ανάγκη μιας ρεαλιστικής στρατηγικής διαπίστευσης,

- η απαίτηση για μια κατάλληλη στρατηγική πληροφόρησης και επικοινωνίας,
- η ανάγκη τήρησης των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης,
- ποικίλα λογιστικά θέματα.

Οι επισκέψεις αποκάλυψαν επίσης ότι διέφερε ο ρυθμός προόδου. Σε πολλές περιπτώσεις, οι υποψήφιος χώρες ήθελαν σημαντική και επαναλαμβανόμενη ενθάρρυνση για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Οι συζητήσεις ήταν παρόλα αυτά ανοιχτές, εποικοδομητικές και καρποφόρες.

7.6.3. *Η εθνική διαπίστευση ολοκληρώθηκε το 2000*

Η Βουλγαρία υπέβαλε το πακέτο διαπίστευσής της στην Επιτροπή στις 18 Δεκεμβρίου 2000 υποδεικνύοντας ότι πίστευε πως ήταν έτοιμη για την κοινοτική απόφαση ανάθεσης της διαχείρισης της ενίσχυσης. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής άρχισαν να εξετάζουν τη διαδικασία εθνικής διαπίστευσης που θα οδηγούσε στην κατάρτιση της έκθεσης που απαιτείτο για τη λήψη μιας απόφασης ανάθεσης της διαχείρισης (βλέπε ενότητα 9).

7.6.4. *Ο απαιτούμενος τύπος συστήματος*

Υπάρχει κίνδυνος το επιβαλλόμενο σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης να θεωρηθεί υπερβολικά πολύπλοκο για τις υποψήφιος χώρες και έτσι να υπάρξουν καθυστερήσεις στην ολοκληρωμένη εφαρμογή του SAPARD. Οι προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 που αναπτύσσονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2222/2000, αντικατοπτρίζουν αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης των οποίων κύριος στόχος είναι η διασφάλιση της ευθύνης και της κατάλληλης χρήσης των κοινοτικών κονδυλίων.

Οι λόγοι στους οποίους οφείλονται οι διαφορετικοί ρυθμοί προόδου μεταξύ των χωρών δεν είναι πάντα προφανείς. Μερικές χώρες που στηρίχθηκαν πολύ στην εμπειρογνωμοσύνη των εξωτερικών συμβούλων (όπως μέσω συμφωνιών αδελφοποίησης και της SIGMA) φαίνεται ότι παρουσίασαν ταχύτερη πρόοδο, αλλά ίσως υπήρξαν και άλλοι παράγοντες που επηρέασαν την πρόοδό τους. Δύο συγκεκριμένοι παράγοντες που η Επιτροπή προσδιόρισε ως κρίσιμους για την επίτευξη προόδου είναι η σταθερότητα του προσωπικού στα θεσμικά όργανα και η συνεπής συμμετοχή των ανωτέρων στελεχών στη διαδικασία. Επί παραδείγματι, προέκυψαν δυσκολίες στις περιπτώσεις όπου υπάλληλοι εκπαιδεύτηκαν και εν συνεχεία εγκατέλειψαν τη θέση τους. Ένα άλλο σημαντικό παράδειγμα αφορά την ανάγκη για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία τόσο μεταξύ, όσο και στο εσωτερικό, των δύο οργανισμών (εθνικού ταμείου και οργανισμού SAPARD). Όπου συμβαίνει αυτό, σημειώνεται πρόοδος. Σε αντίθετη περίπτωση, υπάρχουν δυσκολίες.

Είναι σαφές ότι το SAPARD αποτελεί μια σημαντική καινοτομία για πολλές από αυτές τις χώρες, των οποίων η προηγούμενη εμπειρία τους αφορούσε ιδιαίτερα συγκεντρωτικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που απασχολούνταν στη διαχείριση της κοινοτικής ενίσχυσης όπου απαιτείται *εκ των προτέρων* έγκριση για την επιλογή, την υποβολή προσφορών και τη σύναψη συμβάσεων για κάθε σχέδιο. Η αλλαγή αυτή προκάλεσε μερικές δυσκολίες ειδικά στα πρώτα στάδια, όταν ακόμη δεν ήταν πλήρως κατανοητή η έννοια της ανάληψης ευθύνης για την άμεση διαχείριση της κοινοτικής ενίσχυσης. Είχε επίσης σημαντικές επιπτώσεις στα εθνικά

νομοθετικά πλαίσια των χωρών. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του 2000, κατέστη σαφές ότι, σε γενικές γραμμές, οι υποψήφιες χώρες είχαν σημειώσει σημαντική πρόοδο στη θέσπιση των συστημάτων τους για αποκεντρωμένη διαχείριση.

Η μόνη δυνατή εναλλακτική λύση στο προτεινόμενο σύστημα θα ήταν η απευθείας διαχείριση από την Επιτροπή στις Βρυξέλλες ή μέσω αντιπροσωπειών στις υποψήφιες χώρες. Για λόγους διαχείρισης, κάτι τέτοιο θα απαιτούσε τη χορήγηση ενίσχυσης κυρίως, εάν όχι εξ ολοκλήρου, σε μεγάλα σχέδια, μειώνοντας έτσι τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά των δικαιούχων. Οι μικρότεροι δικαιούχοι, π.χ. ΜΜΕ και οι περισσότερες αγροτικές εκμεταλλεύσεις, εκτός των πολύ μεγάλων, θα αποκλείονταν, ενώ θα χρειαζόταν επαναδιαπραγμάτευση των προγραμμάτων SAPARD που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή.

Αποκεντρώνοντας τη διαχείριση στις υποψήφιες χώρες, το SAPARD παρέχει στα μελλοντικά κράτη μέλη την ευκαιρία να κερδίσουν πολύτιμη εμπειρία στην εφαρμογή των μηχανισμών για τη διαχείριση των κοινοτικών κεφαλαίων, καθώς και να επωφεληθούν από την εφαρμογή ενός προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης. Σε γενικές γραμμές, η επένδυση σε νέα συστήματα θα οικοδομήσει ικανότητες που θα μπορούν να μεταφερθούν άμεσα στην διαχείριση άλλων κοινοτικών κεφαλαίων.

8. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

Η εφαρμογή των προγραμμάτων SAPARD υπόκειται στις διατάξεις της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης τόσο σε σχέση με την παρακολούθηση όσο και σε σχέση με την εκτίμηση. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, δημιουργείται μια επιτροπή παρακολούθησης για κάθε πρόγραμμα SAPARD. Για τη στήριξη αυτών των δεσμεύσεων και δραστηριοτήτων, η Επιτροπή, κατά τη διάρκεια του 2000, παρείχε σε όλες τις υποψήφιες χώρες καθοδήγηση για τη θέσπιση κανονισμών για τις επιτροπές παρακολούθησης SAPARD.

8.1. Συντονισμός με άλλα μέσα

Στα έγγραφα και τις συμφωνίες προγραμματισμού περιλαμβάνονται κατάλληλες διατάξεις σύμφωνα με τον κανονισμό συντονισμού, προκειμένου να αποφευχθούν επικαλύψεις μεταξύ δράσεων που λαμβάνουν ενίσχυση από τα προγράμματα SAPARD και PHARE ή από το ISPA. Η πολυετής συμφωνία χρηματοδότησης προβλέπει ότι οι υποψήφιες χώρες διασφαλίζουν ότι αποφεύγεται ο κίνδυνος εκταμίευσης κεφαλαίων περισσότερες από μια φορές, κυρίως σφραγίζοντας τα τιμολόγια με την ένδειξη «SAPARD» πριν από την πληρωμή από τον οργανισμό SAPARD. Η διαδικασία αυτή καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική όταν ένα σχέδιο SAPARD, λόγω της φύσης του, μπορεί να είναι επιλέξιμο προς ενίσχυση στο πλαίσιο άλλων μέσων.

8.2. Η επιτροπή συντονισμού της Επιτροπής

Στην επιτροπή συντονισμού συμμετέχουν εκπρόσωποι από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής. Κατά τη διάρκεια του 2000, η επιτροπή παρακολούθησε την πρόοδο της θέσπισης του νομικού πλαισίου για τα δύο νέα προενταξιακά μέσα, το ISPA και το SAPARD. Ο συντονισμός του προγραμματισμού και της παρακολούθησης

συνεχίζεται το 2001, όπως και η πορεία προκειμένου να επεκταθεί η αποκεντρωμένη εφαρμογή των προγραμμάτων για το ISPA και PHARE.

8.3. Αποσαφήνιση της διεπαφής μεταξύ PHARE και SAPARD

Για το διαχωρισμό των δράσεων, που θα μπορούσαν να λάβουν στήριξη είτε από το SAPARD είτε από το PHARE, η Επιτροπή αποσαφήνισε τη σχέση μεταξύ των δύο μέσων. Αυτό χρειαζόταν ειδικότερα για τις επενδύσεις στον κτηνιατρικό τομέα. Ο διαχωρισμός είναι ότι το PHARE μπορεί να στηρίζει επενδύσεις εάν αφορούν δημόσια έργα που πραγματοποιούνται από εθνικές αρχές ή άλλες δημόσιες αρχές στις οποίες ανατέθηκε η αρμοδιότητα από τις εθνικές αρχές. Οι επενδύσεις είναι επιλέξιμες σύμφωνα με το SAPARD εάν σχετίζονται με ιδιωτικές δραστηριότητες (επί παραδείγματι, εσωτερικά εργαστήρια για την επεξεργασία φυτών, ή αναβάθμιση του εξοπλισμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων). Τα προγράμματα SAPARD μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν επενδύσεις για τη βελτίωση μικρών, τοπικών δημοσίων δομών που αφορούν ποιοτικούς, κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους για την ποιότητα των τροφίμων και την προστασία του καταναλωτή (βλέπε επίσης σημείο 6.1.3). Επιπροσθέτως, το PHARE θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη για θεσμική ανάπτυξη, κυρίως για τους οργανισμούς SAPARD.

8.4. Η σχέση μεταξύ του SAPARD και του ISPA

Ο κανονισμός συντονισμού προβλέπει τη χρηματοδότηση των μέτρων για τη στήριξη της γεωργικής και της αγροτικής ανάπτυξης σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού SAPARD και την υπαγωγή των επενδυτικών σχεδίων (κατ'αρχήν συνολικού κόστους άνω των 5 εκατ. ευρώ) στον τομέα του περιβάλλοντος και των μεταφορών, στις διατάξεις του άρθρου 2 του κανονισμού ISPA.

9. ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Στα τέλη Μαρτίου του 2001, ολοκληρώθηκε η υπογραφή της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης (ΠΣΧ) και της ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης (ΕΣΧ) με συνολικά 10 υποψήφιες χώρες επιλέξιμες στο πλαίσιο του SAPARD. Οι συμφωνίες μπορούν να περάσουν στο στάδιο κύρωσης στις χώρες SAPARD, ανάλογα με τους διάφορους συνταγματικούς κανόνες.

Έπειτα από την υποβολή της πράξης διαπίστωσης από τη Βουλγαρία το 2000, η Εσθονία υπέβαλε την δική της πράξη στις 5 Φεβρουαρίου 2001. Στις 15 Μαΐου 2001 η Επιτροπή αποφάσισε την ανάθεση της διαχείρισης της ενίσχυσης στη Βουλγαρία για τρία μέτρα. Μια παρόμοια απόφαση για την Εσθονία ελήφθη στις 15 Ιουνίου 2001 για τέσσερα μέτρα.

Είναι δύσκολο να γίνει ουσιαστική πρόβλεψη σχετικά με το χρόνο ολοκλήρωσης της διαδικασίας για όλες τις χώρες, καθώς αυτό θα εξαρτηθεί κατά πολύ από τις προσπάθειες και τις ικανότητες των ίδιων των χωρών όσον αφορά στην τήρηση των προϋποθέσεων. Η Επιτροπή συνεχίζει να παρέχει στήριξη για θεσμική ανάπτυξη στους οργανισμούς SAPARD μέσω του PHARE.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης, οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων για το έτος 2000 μπορούν να καταβληθούν υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική αίτηση θα υποβληθεί στην Επιτροπή μέχρι το τέλος του 2002. Από εκεί και μετά, κάθε εναπομένονσα αχρησιμοποίητη υποχρέωση σχετικά

με το 2000 θα παραγραφεί αυτόματα. Ωστόσο, η Επιτροπή εξετάζει την πιθανότητα παράτασης της προθεσμίας για τις πιστώσεις του 2000 κατ' εξαίρεση, δεδομένου ότι δεν θα μπορούσε να ληφθεί καμιά απόφαση ανάθεσης της διαχείρισης της ενίσχυσης από την Επιτροπή μέχρι το τέλος του 2000.

Προκειμένου να ενισχυθεί η σημασία τόσο της παρακολούθησης όσο και της εκτίμησης, την άνοιξη του 2001 έλαβε χώρα μια σειρά σεμιναρίων, με τη συμμετοχή των υποψηφίων χωρών. Ένα σεμινάριο εξέτασε λεπτομερώς ζητήματα σχετικά με τις ρυθμίσεις, τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες αναφορικά με την παρακολούθηση των προγραμμάτων SAPARD. Έγιναν παρουσιάσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της αρχής παρακολούθησης και της επιτροπής παρακολούθησης, καθώς και τη χρήση δεικτών παρακολούθησης.

Δύο σεμινάρια σχετικά με τη διενέργεια εκτιμήσεων οργανώθηκαν τον Μάιο του 2001. Αυτά αποσκοπούσαν στο να εισαγάγουν τις υποψήφιες χώρες στην προσέγγιση που προωθείται από την Επιτροπή και ακολουθείται από τα κράτη μέλη για την εκτίμηση προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Όλα τα έγγραφα που περιλαμβάνονται στον παρόντα κατάλογο κειμένων αναφοράς βρίσκονται στην ιστοσελίδα::

http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/index_en.htm

Νομοθεσία

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1266/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 σχετικά με τον συντονισμό της βοήθειας προς τις υποψήφιες χώρες στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής και με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3906/89.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο.

Διορθωτικό του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο.

Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Ιουλίου 1999 για την ενδεικτική κατανομή της ετήσιας κοινοτικής χρηματοδοτικής χορήγησης για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη (κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(1999) 2431) [1999/595/ΕΚ].

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 της Επιτροπής της 22ης Δεκεμβρίου 1999 για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2222/2000 της 7ης Ιουνίου 2000 για τον καθορισμό των χρηματοδοτικών κανόνων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2356/2000 της Επιτροπής, της 24ης Οκτωβρίου 2000, που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2759/1999 για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο.

Ενημερωτικά έντυπα

Εκθέσεις για τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης: «Κατάσταση της Γεωργίας και Προοπτικές στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης» (1998)

SCAD plus: Προενταξιακή Χρηματοδοτική Ενίσχυση - Μέσο προενταξιακής γεωργικής πολιτικής (SAPARD)

Ενημερωτικό έντυπο: "Διεύρυνση της ΕΕ" (03/2000)

Θεματολογικό δελτίο: «Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεύρυνση - Προενταξιακά μέσα με επίκεντρο τη γεωργία» (10/2000)

Προοπτικές για τις αγροτικές αγορές στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (11/2000)

Ενημερωτικά δελτία

«Προενταξιακή στρατηγική: διάθεση των πόρων του SAPARD» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 14 – Αύγουστος 1999

«Προενταξιακές ενισχύσεις: εφαρμογή του SAPARD» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 19 – Ιανουάριος 2000

«Η δημοσιονομική διαχείριση των προενταξιακών ενισχύσεων (SAPARD)» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 20 - Φεβρουάριος 2000

«Η ΚΓΠ και οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης: έκθεση προόδου» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 22 – Μάιος 2000

«Γεωργικές συναλλαγές με τις ΧΚΑΕ: προετοιμασία της ένταξης» στο : Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 23 – Ιούνιος 2000

«Ενισχύσεις πριν από την προσχώρηση: 6 εγκεκριμένα προγράμματα» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 26 – Σεπτέμβριος 2000

«Το SAPARD στο ξεκίνημά του» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 28 – Νοέμβριος 2000

«Έγκριση για τις συμφωνίες χρηματοδότησης του SAPARD» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 29 – Δεκέμβριος 2000

«SAPARD Βουλγαρία: Πολυετής Συμφωνία Χρηματοδότησης» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 30 – Ιανουάριος 2001

«Sapard: Συμφωνίες υπογεγραμμένες με εννέα υποψήφιες χώρες» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 32 – Μάρτιος 2001

«Sapard: έχουν υπογραφεί όλες οι συμφωνίες» στο: Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 33 – Απρίλιος 2001

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

SAPARD

Διαδικασία έγκρισης των συμφωνιών χρηματοδότησης

Συμφωνία χρηματοδότησης	<i>Βουλγαρία</i>	<i>Τσεχική Δημοκρατία</i>	<i>Εσθονία</i>	<i>Ουγγαρία</i>	<i>Λεττονία</i>	<i>Λιθουανία</i>	<i>Πολωνία</i>	<i>Ρουμανία</i>	<i>Σλοβακία</i>	<i>Σλοβενία</i>
Έγκριση του κανονισμού εφαρμογής χρηματοδότησης	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000	7 Ιουνίου 2000
Διυπηρεσιακή διαβούλευση για το σχέδιο της συμφωνίας χρηματοδότησης	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000	12 Ιουλίου 2000
Διαβίβαση του σχεδίου συμφωνίας στις υποψήφιες χώρες	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000	20 Ιουλίου 2000
Εναρξη διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία χρηματοδότησης με τις υποψήφιες χώρες σε συνάντηση πληροφόρησης έργα	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000	27 Ιουλίου 2000
Διαβίβαση, αναθεωρημένης συμφωνίας στις υποψήφιες χώρες	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000	3 Αυγούστου 2000
Σχόλια από τις υποψήφιες χώρες	28 Αυγούστου 2000	5 Σεπτεμβρίου 2000	2 Σεπτεμβρίου 2000	22 Αυγούστου 2000	18 Αυγούστου 2000	21 Αυγούστου 2000	21 Αυγούστου 2000	21 Αυγούστου 2000	22 Αυγούστου 2000	22 Αυγούστου 2000
Εναρξη της 2 ^{ης} διυπηρεσιακής διαβούλευσης	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000	8 Σεπτεμβρίου 2000
Διαβίβαση της αναθεωρημένης συμφωνίας στις υποψήφιες χώρες	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000	29 Σεπτεμβρίου 2000
Σχόλια από τις υποψήφιες χώρες	9 Οκτωβρίου 2000	18 Οκτωβρίου 2000	20 Οκτωβρίου 2000	20 Οκτωβρίου 2000	9 Οκτωβρίου 2000	13 Οκτωβρίου 2000	15 Νοεμβρίου 2000	Oral "OK" 26 Oct. 2000	17 Οκτωβρίου 2000	18 Οκτωβρίου 2000
Εναρξη της 3 ^{ης} διυπηρεσιακής διαβούλευσης	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000	28 Οκτωβρίου 2000
Διαβίβαση της αναθεωρημένης συμφωνίας στις υποψήφιες χώρες (προσωρινό)	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000	10 Νοεμβρίου 2000

Διαβίβαση στις υποψήφιες χώρες Υποβολή κειμένου στην Επιτροπή	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000	24 Νοεμβρίου 2000
Απόφαση που εξουσιοδοτεί την υπογραφή της συμφωνίας χρηματοδότησης από την Επιτροπή	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000	29 Νοεμβρίου 2000
Συμφωνία υποψήφιας χώρας	1 Δεκεμβρίου 2000	1 Δεκεμβρίου 2000	14 Δεκεμβρίου 2000	26 Δεκεμβρίου 2001	7 Δεκεμβρίου 2000	11 Δεκεμβρίου 2000	29 Ιανουαρίου 2001	12 Δεκεμβρίου 2000	30 Νοεμβρίου 2000	8 Δεκεμβρίου 2000
Υπογραφή της πολυετούς συμφωνίας χρηματοδότησης	18 Δεκεμβρίου 2000	5 Φεβρουαρίου 2001	25 Ιανουαρίου 2001	1 Μαρτίου 2001	25 Ιανουαρίου 2001	5 Μαρτίου2001	25 Ιανουαρίου 2001	2 Φεβρουαρίου 2001	26 Μαρτίου2001	5 Μαρτίου2001
Ανάληψη υποχρεώσεων σύμφωνα με την ετήσια συμφωνία χρηματοδότησης του 2000	30 Ιανουαρίου 2001	31 Ιανουαρίου 2001	30 Ιανουαρίου 2001	13 Φεβρουαρίου 2001	30 Ιανουαρίου 2001	13 Φεβρουαρίου 2001	31 Ιανουαρίου 2001	13 Φεβρουαρίου 2001	13 Φεβρουαρίου 2001	13 Φεβρουαρίου 2001
Υπογραφή της ετήσιας συμφωνίας χρηματοδότησης	12 Φεβρουαρίου 2001	5 Φεβρουαρίου 2001	1 Μαρτίου 2001	1 Μαρτίου 2001	30 Μαρτίου 2001	5 Μαρτίου 2001	29 Μαρτίου 2001	27 Φεβρουαρίου 2001	26 Μαρτίου2001	5 Μαρτίου2001

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Πρόγραμμα SAPARD

Κατάσταση της διαδικασίας έγκρισης των σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης – 10.04.2001

ΣΧΕΔΙΟ	<i>Βουλγαρία</i>	<i>Τσεχική Δημοκρατία</i>	<i>Εσθονία</i>	<i>Ουγγαρία</i>	<i>Λεττονία</i>	<i>Λιθουανία</i>	<i>Πολωνία</i>	<i>Ρουμανία</i>	<i>Σλοβακία</i>	<i>Σλοβενία</i>
Υποβολή σχεδίου	28.12.1999	17.2.2000	29.12.1999	29.12.1999	20.12.1999	21.12.1999	28.12.1999	27.12.1999	21.12.1999	6.1.2000
Επιστολή επιβεβαίωσης και αίτηση για περαιτέρω πληροφορίες	27 Ιανουαρίου 2000	21 Μαρτίου 2000	31 Ιανουαρίου 2000	27 Ιανουαρίου 2000	31 Ιανουαρίου 2000	27 Ιανουαρίου 2000	21 Ιανουαρίου 2000	21 Ιανουαρίου 2000	27 Ιανουαρίου 2000	27 Ιανουαρίου 2000
Αρχικές διαβουλεύσεις με τις υπηρεσίες της Επιτροπής (2000)	17 Ιανουαρίου	21 Φεβρουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου	17 Ιανουαρίου
Σημείωμα διαβούλευσης	2 Φεβρουαρίου	–	31 Ιανουαρίου	2 Φεβρουαρίου	31 Ιανουαρίου	14 Φεβρουαρίου	31 Ιανουαρίου 2 Φεβρουαρίου	2 Φεβρουαρίου	14 Φεβρουαρίου	31 Ιανουαρίου
Συναντήσεις διαβούλευσης										
Διαβουλεύσεις με την υποψήφια χώρα αίτηση για πρόσθετες πληροφορίες (2000)*	10 Φεβρουαρίου	23 Φεβρουαρίου 23 Μαρτίου	1 Φεβρουαρίου	11 Φεβρουαρίου	4 Φεβρουαρίου	24 Φεβρουαρίου	7 Φεβρουαρίου	8 Φεβρουαρίου 15 Φεβρουαρίου	21 Φεβρουαρίου	4 Φεβρουαρίου
Υποβολή αναθεωρημένων σχεδίων/ Έναρξη της διαδικασίας έγκρισης (2000)	7 Απριλίου	28 Απριλίου 31 Μαΐου***	12 Μαΐου	24 Μαρτίου	5 Απριλίου	25 Απριλίου	6 Απριλίου	27 Απριλίου	17 Μαΐου 6 Ιουνίου***	20 Απριλίου
Επίσημες διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για το σχέδιο (2000)	13 Απριλίου* 11 Απριλίου**	5 Μαΐου* 4 Μαΐου**	19 Μαΐου* 17 Μαΐου**	30 Μαρτίου* 29 Μαρτίου**	10 Απριλίου 7 Απριλίου**	3 Μαΐου* 2 Μαΐου**	13 Απριλίου* 11 Απριλίου**	11 Μαΐου* 10 Μαΐου**	25 Μαΐου* 22 Μαΐου**	5 Μαΐου* 4 Μαΐου**
Επίσημες διαβουλεύσεις με την υποψήφια χώρα (2000)	7 - 8 Ιουνίου	29 Ιουνίου	13-14 Ιουλίου	16 Μαΐου	11-12 Μαΐου	16 Ιουνίου	25 Μαΐου	3 – 5 Ιουλίου	11-12 Ιουλίου	8 – 9 Ιουνίου
Υποβολή του δεύτερου αναθεωρημένου σχεδίου (2000)	3 Ιουλίου	16 Αυγούστου	18 Σεπτεμβρίου	22 Ιουνίου	19 Ιουνίου	4 Σεπτεμβρίου	5 Ιουλίου	11 Οκτωβρίου	20 Σεπτεμβρίου	26 Ιουνίου
Συμφωνία με την υποψήφια χώρα για το σχέδιο (υποβολή τελικής έκδοσης) (2000)	12 Σεπτεμβρίου	8 Σεπτεμβρίου	25 Οκτωβρίου	12 Σεπτεμβρίου	11 Σεπτεμβρίου	23 Οκτωβρίου	12 Σεπτεμβρίου	21 Νοεμβρίου	23 Οκτωβρίου	14 Σεπτεμβρίου

Διυπηρεσιακή διαβούλευση με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για το σχέδιο απόφασης (2000)	16 Αυγούστου	14 Αυγούστου	5 Οκτωβρίου	16 Αυγούστου	14 Αυγούστου	5 Οκτωβρίου	16 Αυγούστου	25 Οκτωβρίου	5 Οκτωβρίου	16 Αυγούστου
Προθεσμία για τις διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις (2000)	1 Σεπτεμβρίου	1 Σεπτεμβρίου	18 Οκτωβρίου	1 Σεπτεμβρίου	1 Σεπτεμβρίου	18 Οκτωβρίου	1 Σεπτεμβρίου	18 Νοεμβρίου	18 Οκτωβρίου	1 Σεπτεμβρίου
Υποβολή στην επιτροπή STAR (2000)	13 Σεπτεμβρίου	13 Σεπτεμβρίου	24 Οκτωβρίου	13 Σεπτεμβρίου	13 Σεπτεμβρίου	24 Οκτωβρίου	13 Σεπτεμβρίου	22 Νοεμβρίου	24 Οκτωβρίου	13 Σεπτεμβρίου
Γνωμοδότηση της επιτροπής STAR (2000)	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική	Θετική
Ημερομηνία έγκρισης του προγράμματος SAPARD [C(2000)....]	20 Οκτωβρίου 3058 τελικό	26 Οκτωβρίου 3105 τελικό	17 Νοεμβρίου 3321 τελικό	18 Οκτωβρίου 2738 τελικό	25 Οκτωβρίου 3097 τελικό	27 Νοεμβρίου 3329 τελικό	18 Οκτωβρίου 3040 τελικό	12 Δεκεμβρίου 3742 τελικό	17 Νοεμβρίου 3327 τελικό	27 Οκτωβρίου 3138 τελικό

* Έναρξη των διαβουλεύσεων και των πρόσθετων διαβουλεύσεων.

** Διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις με τη ΓΔ Γεωργίας.

*** Υποβολή της εκ των προτέρων έγκρισης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

Προγράμματα SAPARD (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Κοινοβουλίου) - Μέγιστη χορήγηση της ΕΕ (2000-2006) (ευρώ σε τιμές 2000)

Μέτρα	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ			ΕΣΘΟΝΙΑ		ΟΥΓΓΑΡΙΑ		ΛΕΤΤΟΝΙΑ			ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		
	ευρώ	%	ευρώ	*	%	ευρώ	%	ευρώ	%	ευρώ	*	%	Ευρώ	*	%
1 – Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις	113 000 000	31	24 852 531		16	36 307 508	43	75 607 000	28	35 294 216		23	97 408 318		47
2 – Μεταποίηση & εμπορία γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων	86 137 523	24	39 241 696	(1)	25	15 612 332	18	54 542 000	21	39 650 825		26	43 680 924		21
3 – Διαρθρώσεις για ποιοτικούς, κτηνιατρικούς ελέγχους, τρόφιμα και καταναλωτές.															
4 – Φιλικές προς το περιβάλλον γεωργικές πρακτικές	9 000 000	2	4 583 835		3	1 210 012	1	11 330 000	4	6 970 116	(2)	5	2 124 171		1
5 – Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων που εξασφαλίζουν εναλλακτικά εισοδήματα	23 000 000	6	24 780 004		16	15 249 329	18	41 077 000	15	35 945 379		24	17 056 407		8
7- Σύσταση ομάδων παραγωγών	3 500 000	1						19 530 000	7						
8 - Ανακαίνιση χωριών, προστασία της αγροτικής κληρονομιάς	28 500 000	8	16 410 264		11	3 025 030	4	24 070 000	9						
9 – Έγχειρες βελτιώσεις και αναδασμός της γης			31 007 091		20					2 831 608		2			
11 - Επαγγελματική κατάρτιση	16 000 000	4	3 310 547		2			4 748 000	2	5 882 748		4	3 726 429		2
12 - Αγροτικές υποδομές	20 690 000	6	8 205 131		5	10 529 171	12	31 829 000	12	18 299 986		12	32 275 215		16
13 - Διαχείριση υδάτινων πόρων	20 000 000	5													
14 - Δασοκομία, δάσωση, επενδύσεις, μεταποίηση/εμπορία	30 000 000	8				1 089 011	1			4 574 994		3	7 687 763		4
15 – Τεχνική βοήθεια	14 000 000	4	1 609 493		1	1 694 332	2	2 885 381	1	3 049 996		2	4 248 335		2
Σύνολο μέτρων	363 827 523	100	154 000 592		100	84 716 725	100	265 618 381	100	152 499 868		100	208 207 562		100
Ενίσχυση όπως αναφέρεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999	7 355 499		3 113 428			1 712 716		5 370 008		3 083 090			4 209 328		
ΣΥΝΟΛΟ	371 183 022		157 114 020			86 429 441		270 988 389		155 582 958			212 416 890		
	10%		4%			2%		7%		4%			6%		

- (1) Αντιστοιχεί στα ακόλουθα δύο μέτρα του προγράμματος της Τσεχικής Δημοκρατίας: «Μεταποίηση & Εμπορία» (25 466 765 ευρώ)+ « Βελτίωση των διαρθρώσεων για ποιοτικούς ελέγχους, για την ποιότητα των τροφίμων και για την προστασία των καταναλωτών» (13 774 931 ευρώ) τα οποία θα εφαρμοστούν στις μονάδες μεταποίησης.
- (2) Αντιστοιχεί στα ακόλουθα τρία μέτρα του προγράμματος της Λεττονίας: «Βιολογική καλλιέργεια» (2 788 047 ευρώ) + «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και του αγροτικού τοπίου» (2 439 541 ευρώ) + «Μείωση γεωργικών απορροών» (1 742 528 ευρώ).

Μέτρα	ΠΟΛΩΝΙΑ			ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΣΛΟΒΑΚΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ			ΣΛΟΒΕΝΙΑ		ΟΛΕΣ ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	
	ευρώ	*	%	ευρώ	%	ευρώ	*	%	ευρώ	%	ευρώ	%
1 – Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις	208 084 148		18	155 617 000	15	35 402 284		28	15 498 700	35	797 071 705	22
2 – Μεταποίηση & εμπορία γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων	448 320 000		38	175 544 000	17	33 623 611		26	17 712 800	40	954 065 711	26
3 – Διαρθρώσεις για ποιοτικούς, κτηνιατρικούς ελέγχους, τρόφιμα και καταναλωτές.				28 049 000	3						28 049 000	1
4 – Φιλικές προς το περιβάλλον γεωργικές πρακτικές	16 750 000		1	26 571 000	3	4 500 000		4			83 039 134	2
5 – Διαφοροποίηση δραστηριοτήτων που εξασφαλίζουν εναλλακτικά εισοδήματα	136 040 000		12	102 600 000	10	14 413 327		11	6 199 704	14	416 361 150	11
7- Σύσταση ομάδων παραγωγών				17 712 000	2	5 850 000		5			46 592 000	1
8 - Ανακαίνιση χωριών, προστασία της αγροτικής κληρονομιάς											72 005 294	2
9 – Έγγειες βελτιώσεις και αναδασμός της γης						12 617 500		10			46 456 199	1
11 - Επαγγελματική κατάρτιση	25 610 000		2	55 535 000	5	2 500 000		2			117 312 724	3
12 - Αγροτικές υποδομές	327 780 000		28	299 391 000	28	5 080 275		4	4 428 200	10	758 507 978	21
13 - Διαχείριση υδάτινων πόρων				29 525 000	3						49 525 000	1
14 - Δασοκομία, δάσωση, επενδύσεις, μεταποίηση/εμπορία	6 170 000		1	108 340 000	10	9 670 923		8			167 532 691	5
15 – Τεχνική βοήθεια	8 659 686		1	52 561 078	5	4 000 000		3	393 098	1	93 101 399	3
Σύνολο μέτρων	1 177 413 834		100	1 051 445 078	100	127 657 920		100	44 232 502	100	3 629 619 985	100
Ενίσχυση όπως αναφέρεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999	23 803 764			21 257 056		2 580 860			894 251		73 380 000	
ΣΥΝΟΛΟ	1 201 217 598			1 072 702 134		130 238 780			45 126 753		3 702 999 985	
	32%			29%		4%			1%		100%	